

Erasmus+
Enriching lives, opening minds.

Co-funded by
the European Union

EURHOPE

EU as a solidarity's house for minors out of home

Project n. 2023-2-IT03-KA220-YOU-000184370

Μεθοδολογικό Εγχειρίδιο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ

1. Πλαίσιο Αναφοράς και Ανάλυση Πλαισίου

- 1.1 Περιγραφή του κοινωνικού, εκπαιδευτικού και εδαφικού πλαισίου
- 1.2 Ανάγκες των παιδιών και των νέων που ζουν εκτός οικογενειακού περιβάλλοντος
- 1.3 Ο ρόλος των θετικών ενηλίκων στην ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη
- 1.4 Νομικό και θεωρητικό πλαίσιο
- Βιβλιογραφικές αναφορές – Ενότητα 1

2. Παιδαγωγικές και Κοινωνικές Βάσεις

- 2.1 Ο κεντρικός ρόλος των εκπαιδευτικών σχέσεων με θετικούς ενήλικες
- 2.2 Προώθηση της συμμετοχής στα κοινά και της ενεργού ιδιότητας του πολίτη
- 2.3 Ενσωμάτωση της σχεσιακής ανάπτυξης και της κοινωνικής συμμετοχής
- Βιβλιογραφικές αναφορές – Ενότητα 2

3. Στόχοι της Σχεσιακής Καθοδήγησης

- 3.1 Ενίσχυση των σχεσιακών δεξιοτήτων των νέων
- 3.2 Ενίσχυση της εμπιστοσύνης, της αυτονομίας και της αίσθησης του ανήκειν
- 3.3 Υποστήριξη διαδρομών προσωπικής και κοινωνικής ανάπτυξης
- 3.4 Προώθηση ενεργού και ενημερωμένης συμμετοχής

4. Προφίλ των Ομάδων-Στόχων και των Βασικών Εμπλεκόμενων Φορέων

- 4.1 Εκπαιδευτές: Απαιτούμενες δεξιότητες, ρόλοι και αρμοδιότητες
 - 4.1.1 Το ύφος του εκπαιδευτή
 - 4.1.2 Η επαγγελματική προσέγγιση του εκπαιδευτή
- 4.2 Θετικοί ενήλικες: Χαρακτηριστικά, εκπαιδευτικός και σχεσιακός ρόλος
- 4.3 Παιδιά και νέοι που ζουν εκτός οικογενειακού περιβάλλοντος: Ανάγκες, ευαλωτότητα και δυναμικό

5. Λειτουργικές Κατευθυντήριες Γραμμές – Δραστηριότητα 1: Εκπαίδευση Ενηλίκων (Εκπαίδευση Εκπαιδευτών)

- 5.1 Εκπαιδευτικές ενότητες (συναισθηματικοί, πρακτικοί και κοινωνικοί στόχοι)
- 5.2 Εκπαιδευτική μεθοδολογία (θεωρία, πράξη και βιωματική μάθηση)
- 5.3 Πρακτικά εργαλεία εκπαίδευσης
- 5.4 Αναμενόμενα αποτελέσματα: εκπαιδευμένοι ενήλικες έτοιμοι να παρέχουν σχεσιακή καθοδήγηση

6. Λειτουργικές Κατευθυντήριες Γραμμές – Δραστηριότητα 2: Ομάδες Συζήτησης και Συμμετοχή στα Κοινά

- 6.1 Δομή των ομάδων (σύνθεση, χρονοδιάγραμμα και ρόλοι)
- 6.2 Φάσεις των συναντήσεων (από την προετοιμασία έως τον απολογισμό)
- 6.3 Τεχνικές διευκόλυνσης (παιχνίδια ρόλων, μάθηση μέσω παιχνιδιού και καθοδηγούμενος διάλογος)
- 6.4 Βασικά θέματα (ιδιότητα του πολίτη, συμμετοχή και δικαιώματα)
- 6.5 Ενεργή συμμετοχή των νέων και αναμενόμενα αποτελέσματα

7. Λειτουργικές Κατευθυντήριες Γραμμές – Δραστηριότητα 3: Καλλιτεχνικά Εργαστήρια

- 7.1 Οργανωτικές και υλικοτεχνικές ρυθμίσεις
- 7.2 Μεθοδολογία και φάσεις υλοποίησης (συνδιαμόρφωση και υλοποίηση)
- 7.3 Ρόλοι και αρμοδιότητες των εταίρων

- 7.4 Παρακολούθηση και αναμενόμενα αποτελέσματα (συγκεκριμένα έργα συμμετοχής στα κοινά)
- Παραδείγματα εργασιών έργου: podcast και καμπάνιες ευαισθητοποίησης

8. Παρακολούθηση και Αξιολόγηση Αντικτύπου

- 8.1 Παρακολούθηση της διαδικασίας εκπαίδευσης εκπαιδευτών
- 8.2 Παρακολούθηση των σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτών και εκπαιδευμένων ενηλίκων
- 8.3 Αξιολόγηση αντικτύπου: μέτρηση των μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων
- 8.4 Δείκτες επίδοσης: μέτρηση της επιτυχίας του έργου

9. Κρίσιμες καταστάσεις και η διαχείρισή τους

- 9.1 Τύποι κινδύνων και κρίσιμων ζητημάτων (αποχώρηση, συγκρούσεις και υλικοτεχνικές προκλήσεις)
- 9.2 Στρατηγικές πρόληψης και διαχείρισης
- 9.3 Τεκμηρίωση και συνεχής μάθηση

10. Διάδοση

- 10.1 Ομάδες-στόχοι της επικοινωνίας
- 10.2 Εργαλεία και κανάλια επικοινωνίας
- 10.3 Παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των δραστηριοτήτων επικοινωνίας

11. Βιωσιμότητα

- 11.1 Δυνατότητα αναπαραγωγής και μακροπρόθεσμος αντίκτυπος (μεθοδολογία και δίκτυα)

Η παρούσα έκδοση χρησιμοποιεί ορολογία και ύφος συμβατά με τις δημοσιεύσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Erasmus+, καθιστώντας την κατάλληλη για επαγγελματικό μεθοδολογικό εγχειρίδιο.

1. Πλαίσιο Αναφοράς και Ανάλυση Πλαισίου

1.1 Κοινωνικό, Εκπαιδευτικό και Εδαφικό Πλαίσιο

Η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών, ιδίως των πιο ευάλωτων, αποτελεί μία από τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΕ έχει δεσμευθεί να μειώσει τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό των παιδιών και των νέων, συμπεριλαμβανομένων όσων ζουν εκτός της οικογένειάς τους (Κοινωνική Σύνοδος Κορυφής του Πόρτο, 2021).

Στην Ιταλία, περισσότεροι από 8.000 νέοι ηλικίας 11 έως 17 ετών ζουν σήμερα σε δομές φιλοξενίας, από περίπου 15.000 παιδιά και εφήβους που βρίσκονται εκτός του οικογενειακού τους περιβάλλοντος. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι συνθήκες που επηρεάζουν τις οικογένειες προέλευσής τους δεν τους επιτρέπουν να επιστρέψουν στο σπίτι όταν ενηλικιωθούν. Παρόμοια συνθήκη απομόνωσης βιώνουν και πολλοί από τους χιλιάδες ασυνόδευτους αλλοδαπούς ανηλίκους, οι περισσότεροι εκ των οποίων είναι ηλικίας 16 έως 17 ετών και φτάνουν στην Ιταλία χωρίς οικογενειακή υποστήριξη. Κατά συνέπεια, αυτή η μεγάλη ομάδα αποτελείται από νέους που στερούνται πλήρως ή εν μέρει σταθερών και ουσιαστικών σχέσεων αναφοράς. Παρότι λαμβάνουν επίσημη υποστήριξη σε επίπεδο στέγασης, υγειονομικής περίθαλψης, εκπαίδευσης και κοινωνικής φροντίδας από το επαγγελματικό προσωπικό που εργάζεται στις δομές φιλοξενίας, συχνά στερούνται μακροχρόνιων υποστηρικτικών σχέσεων με ενήλικες εμπιστοσύνης.

Όσον αφορά την Ελλάδα, πρόσφατες εκτιμήσεις που πραγματοποιήθηκαν στις αρχές του 2026 αποκαλύπτουν εξίσου απαιτητικές συνθήκες. Περίπου 1.200 και 1.500 παιδιά —κυρίως Έλληνες που απομακρύνθηκαν από τις οικογένειές τους λόγω κακοποίησης, παραμέλησης ή φτώχειας— ζουν σήμερα σε ιδρύματα παιδικής προστασίας. Η κατάσταση αυτή επιβαρύνεται περαιτέρω από την παρουσία ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους ανηλίκων, δηλαδή παιδιών μεταναστών και προσφύγων που φτάνουν στην Ελλάδα χωρίς γονείς ή νόμιμους κηδεμόνες. Πρόσφατες εκτιμήσεις αναφέρουν περίπου 1.900–2.000 ασυνόδευτους ανηλίκους, εκ των οποίων μόνο περίπου 1.500–1.600 φιλοξενούνται σε εξειδικευμένες δομές μακροχρόνιας υποδοχής, ενώ οι υπόλοιποι διαμένουν σε προσωρινά καταλύματα, κέντρα διέλευσης ή διαμερίσματα ημιαυτόνομης διαβίωσης.

Σε συμφωνία με τις ευρύτερες ευρωπαϊκές τάσεις, η Ελλάδα αντιμετωπίζει σημαντική συγκέντρωση εφήβων στο σύστημα παιδικής προστασίας. Περίπου το 65–70% των παιδιών που ζουν σε ιδρυματική φροντίδα είναι άνω των δέκα ετών, με την ηλικιακή ομάδα 11–17 ετών να αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο ποσοστό. Μεταξύ των ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων, περισσότεροι από το 85% είναι ηλικίας 15 έως 17 ετών.

Η Ισπανία παρουσιάζει παρόμοια δομική τάση. Το σύστημα παιδικής προστασίας της υποστηρίζει σήμερα περισσότερα από 51.000 παιδιά και εφήβους. Παρότι η ισπανική νομοθεσία δίνει προτεραιότητα στην αναδοχή, στην οποία συμμετέχουν σήμερα περισσότερα από 18.000 παιδιά (περίπου 25% ηλικίας 11 έως 14 ετών), εκθέσεις που δημοσιεύθηκαν το 2026 δείχνουν αύξηση 16,7% στις τοποθετήσεις σε δομές φιλοξενίας, οι οποίες πλέον στεγάζουν περίπου 17.000 παιδιά και νέους. Η αύξηση αυτή συνδέεται κυρίως με μεγαλύτερους εφήβους και ασυνόδευτους αλλοδαπούς ανηλίκους, οι οποίοι τοποθετούνται κατά κύριο λόγο σε ιδρυματικές δομές. Η ευαλωτότητά τους επιβεβαιώνεται περαιτέρω από τα επίσημα δεδομένα εισαγωγής, τα οποία δείχνουν καταστάσεις κινδύνου που επηρεάζουν

το 31,1% των προεφήβων (11–14 ετών) και το 26,8% των εφήβων (14–17 ετών) που εισέρχονται στο ισπανικό σύστημα παιδικής προστασίας.

1.2 Ανάγκες των παιδιών που ζουν εκτός των οικογενειών τους

Η ποιότητα των συναισθηματικών σχέσεων που βιώνουν τα παιδιά και οι έφηβοι έχει βαθιά επίδραση στην προσωπική τους ανάπτυξη. Είναι, συνεπώς, απαραίτητο να διασφαλίζεται ότι οι νέοι που ζουν εκτός των οικογενειών τους έχουν πρόσβαση σε ένα περιβάλλον φροντίδας ικανό να προσφέρει ευκαιρίες μάθησης και σχεσιακές εμπειρίες συγκρίσιμες με εκείνες που συνήθως παρέχονται μέσα στην οικογένεια.

Οι νέοι αυτοί συχνά βιώνουν συνθήκες ευαλωτότητας που τους εκθέτουν σε κοινωνική περιθωριοποίηση, καθώς και σε οικονομική και σχεσιακή φτώχεια, επηρεάζοντας σημαντικά τη σωματική, ψυχολογική και κοινωνική τους ευημερία.

Παρότι το επαγγελματικό προσωπικό που εργάζεται σε δομές φιλοξενίας παρέχει υποστήριξη μέσω στέγασης, υγειονομικής περίθαλψης, εκπαίδευσης και καθημερινής φροντίδας, μόνο ένα μικρό ποσοστό αυτών των νέων επωφελείται από συμπληρωματικές, άτυπες και μακροχρόνιες σχέσεις με θετικούς ενήλικες, ικανούς να γίνουν σταθερά σημεία αναφοράς και να παρέχουν ένα αξιόπιστο πρωτογενές δίκτυο υποστήριξης στο οποίο μπορούν να βασίζονται σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

1.3 Ο ρόλος των θετικών ενηλίκων στην ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη

Μόνο ένα μικρό ποσοστό παιδιών και νέων που ζουν εκτός των οικογενειών τους επωφελείται από συμπληρωματικές, άτυπες και μακροχρόνιες σχέσεις με θετικούς ενήλικες, ικανούς να γίνουν πρόσωπα εμπιστοσύνης στη ζωή τους και να τους παρέχουν ένα αξιόπιστο δίκτυο υποστηρικτικών σχέσεων.

Πολλοί από αυτούς τους νέους θα ωφελούνταν σημαντικά από την παρουσία ενός ή περισσότερων υποστηρικτικών ατόμων ή οικογενειών που, σε συνεργασία με τις δομές φιλοξενίας και τις κοινωνικές υπηρεσίες, θα μπορούσαν να αναπτύξουν μαζί τους διαρκείς και ουσιαστικές σχέσεις. Με βάση την εμπειρία της σύμπραξης, η σχεσιακή καθοδήγηση έχει αναδειχθεί ως βασική προληπτική και προωθητική στρατηγική και όχι απλώς ως διορθωτική παρέμβαση. Η καθοδήγηση αυτή διαδραματίζει πολύτιμο ρόλο, προσφέροντας ουσιαστικές ανθρώπινες συνδέσεις, ενώ ταυτόχρονα λειτουργεί ως καταλύτης για την κοινωνική ένταξη και για την προώθηση ευκαιριών αναδοχής για εφήβους που ζουν εκτός των οικογενειών τους — μια ομάδα που παραδοσιακά αποδεικνύεται δυσκολότερο να ενταχθεί σε οικογενειακή φροντίδα.

Η εμπειρία μας δείχνει ότι τα πιο θετικά αποτελέσματα ως προς την κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή στα κοινά έχουν επιτευχθεί μέσα από διαδρομές καθοδήγησης που δημιουργούν τακτικές ευκαιρίες αλληλεπίδρασης και κοινωνικοποίησης μεταξύ παιδιών, εφήβων και θετικών ενηλίκων προτύπων. Όπως παρατηρεί ο Καθηγητής Giovanni Lavanco:

«Η αλληλεγγύη αναπτύσσεται αυθόρμητα μόνο όταν έχει προηγουμένως δημιουργηθεί ένας συναισθηματικός δεσμός, μια συνάντηση προσώπων και μια αμοιβαία αναγνώριση.»

1.4 Νομοθετικό και Θεωρητικό Πλαίσιο

Όσον αφορά ειδικά αυτή την ομάδα-στόχο, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε το 2009 τις **Κατευθυντήριες Γραμμές για την Εναλλακτική Φροντίδα των Παιδιών**, ορίζοντας ότι κάθε κράτος θα πρέπει να διασφαλίζει ότι τα παιδιά μεγαλώνουν μέσα στη δική τους οικογένεια όποτε αυτό είναι δυνατό και, όταν αυτό δεν είναι εφικτό, ότι οι εναλλακτικές μορφές φροντίδας παρέχουν ένα ασφαλές, υποστηρικτικό περιβάλλον φροντίδας.

Αντίστοιχα, μία από τις στρατηγικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η αποϊδρυματοποίηση των παιδιών που ζουν εκτός των οικογενειών τους μέσω της προώθησης της οικογενειακής και κοινοτικής φροντίδας. Για την υποστήριξη αυτού του στόχου, τέσσερις σημαντικές ευρωπαϊκές πολιτικές πρωτοβουλίες που δημοσιεύθηκαν το 2021 ανέδειξαν την ανάγκη ενίσχυσης των δράσεων στον τομέα αυτό: **Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, Στρατηγική της ΕΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί, Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.**

Ήδη από το 2004, ο **Ιταλικός Εθνικός Συντονιστής Υπηρεσιών Αναδοχής (CNSA)** υπογράμμισε τη σημασία της σχεσιακής καθοδήγησης, αναφέροντας ότι: «*Η υποστήριξη εφήβων που ζουν σε δομές φιλοξενίας μέσω σχέσεων με ενήλικες που νοιάζονται μπορεί να τους επιτρέψει να δημιουργήσουν ουσιαστικούς δεσμούς, οι οποίοι μπορούν να αποτελέσουν διαρκείς πηγές υποστήριξης σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους.*»

Παρά την αναγνωρισμένη αξία αυτής της παρέμβασης, η εφαρμογή της παραμένει σποραδική και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη δέσμευση και την ευαισθησία μεμονωμένων επαγγελματιών και τοπικών υπηρεσιών, χωρίς να έχει ενσωματωθεί επαρκώς στα περιφερειακά ή εθνικά συστήματα πρόνοιας.

Για τον λόγο αυτό, το 2017 το **Ιταλικό Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών**, μέσω των **Εθνικών Κατευθυντήριων Γραμμών για τις Υπηρεσίες Ιδρυματικής Φροντίδας Παιδιών**, συνέστησε στις κοινωνικές υπηρεσίες να: «*προωθούν δίκτυα ουσιαστικών υποστηρικτικών σχέσεων*» και, ειδικότερα, να «*ενθαρρύνουν τη συμμετοχή ενός ή περισσότερων υποστηρικτικών ενηλίκων ή οικογενειών, ικανών να εμπλουτίσουν τα σχεσιακά δίκτυα των παιδιών και να προσφέρουν ευκαιρίες κοινής εμπειρίας, συναισθηματικής εγγύτητας και αλληλεγγύης.*» Η διεθνής επιστημονική βιβλιογραφία αναδεικνύει επίσης με συνέπεια τη σημασία της παροχής άτυπων υποστηρικτικών σχέσεων στα παιδιά και τους νέους που ζουν εκτός των οικογενειών τους, παράλληλα με τις σχέσεις που δημιουργούνται από τις επαγγελματικές υπηρεσίες φροντίδας (Driscoll, 2013· Gilligan, 2008· Newman, 2004).

- United Nations. (2010). *Guidelines for the Alternative Care of Children*. A/RES/64/142.
- Lavanco, G., & Novara, C. (2011). *Elementi di psicologia di comunità*. Milan: FrancoAngeli.
- CNSA – Coordinamento Nazionale Servizi Affidò. (2004). *Affido Adolescenti*. Available at: www.tavolonazionaleaffido.it/files/-2004--affido_di_adolescenti_90y699b6.pdf
- Conferenza Unificata Stato, Regioni, Autonomie Locali. (2017, updated 2024). *National Guidelines for Residential Care Services for Children*. Rome.
- Gilligan, R. (2008). *Promoting resilience in young people in long-term care – the relevance of roles and relationships in the domains of recreation and work*. *Journal of Social Work Practice*, 22(1), 37–50.
- Newman, T. (2004). *What Works in Building Resilience? Barnardo's, Ilford*.

- Driscoll, J. (2013). *Supporting Care Leavers to Fulfil Their Educational Aspirations: Resilience, Relationships and Resistance to Help*. *Children & Society*, 27(2), 139–149.

2. Παιδαγωγικές και Κοινωνικές Βάσεις

2.1 Ο κεντρικός ρόλος των εκπαιδευτικών σχέσεων με θετικούς ενήλικες

Οι θετικές και υποστηρικτικές σχέσεις με ενήλικες διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στην κοινωνική ευημερία και την προσωπική ανάπτυξη των εφήβων. Οι στοχαστικοί και αφοσιωμένοι μέντορες παρέχουν καθοδήγηση, συναισθηματική υποστήριξη και θετικά πρότυπα που επηρεάζουν σημαντικά την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των νέων. Η επένδυση σε αυτές τις σχέσεις και η προώθηση υποστηρικτικού περιβάλλοντος είναι απαραίτητες για την ενίσχυση της υγιούς ανάπτυξης και την πρόληψη αρνητικών εκβάσεων κατά την εφηβεία.

Οι σχέσεις που χαρακτηρίζονται από ζεστασιά, κατανόηση και συναισθηματική υποστήριξη ενθαρρύνουν τις κοινωνικές συμπεριφορές, ενώ παράλληλα προστατεύουν τους νέους από δυσκολίες ψυχικής υγείας κατά τα χρόνια της ανάπτυξής τους. Πρόσφατη μελέτη υπογραμμίζει ότι «οι θερμές σχέσεις προάγουν την κοινωνική συμπεριφορά και προστατεύουν από προβλήματα ψυχικής υγείας κατά την ανάπτυξη» (Fenili, 2023), δείχνοντας ότι το υποστηρικτικό περιβάλλον είναι θεμελιώδες για την ισορροπημένη ανάπτυξη των εφήβων.

Ένα ακόμη βασικό στοιχείο είναι η ικανότητα των ενηλίκων για στοχασμό. Οι ενήλικες αναλύουν και προσαρμόζουν διαρκώς τις εκπαιδευτικές τους προσεγγίσεις σύμφωνα με τις εξελισσόμενες ανάγκες των νέων. Αξιολογούν κριτικά τον αντίκτυπο της δικής τους συμπεριφοράς, επανεξετάζουν τα εκπαιδευτικά τους μοντέλα και τροποποιούν αντίστοιχα τις πρακτικές τους. Αυτή η στοχαστική προσέγγιση προάγει την αποτελεσματικότερη επικοινωνία, την αμοιβαία κατανόηση και ισχυρότερες εκπαιδευτικές σχέσεις.

Οι θετικές σχέσεις με ενήλικες προσφέρουν επίσης στους εφήβους πολύτιμες ευκαιρίες να αναπτύξουν βασικές κοινωνικές δεξιότητες, διευρύνοντας παράλληλα τα διαπροσωπικά τους δίκτυα πέρα από το οικογενειακό περιβάλλον. Μέσα από αυτές τις σχέσεις, οι νέοι μαθαίνουν την ενσυναίσθηση, την αποτελεσματική επικοινωνία, την επίλυση συγκρούσεων και τη συναισθηματική ρύθμιση μέσα σε ένα ασφαλές και υποστηρικτικό πλαίσιο.

Για τους εφήβους που βιώνουν σημαντικές μεταβάσεις ζωής, όπως η αποχώρηση από δομές φιλοξενίας, η παρουσία ενός μέντορα μπορεί να βελτιώσει ουσιαστικά τις προσδοκίες τους για το μέλλον και να διευκολύνει την επιτυχή κοινωνική ένταξη. Η έρευνα δείχνει ότι οι σχέσεις καθοδήγησης βελτιώνουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την απασχόληση, ενισχύουν τις κοινωνικές συνδέσεις και μειώνουν την υιοθέτηση συμπεριφορών υψηλού κινδύνου. Υπό αυτή την οπτική, οι υποστηρικτικοί ενήλικες γίνονται πραγματικοί «πρωθητές της ανεξαρτησίας των νέων» (Sulimani-Aidan et al., 2019), αναδεικνύοντας τη σημασία των δομημένων προγραμμάτων καθοδήγησης για εφήβους σε ευάλωτες καταστάσεις.

2.2 Προώθηση της συμμετοχής στα κοινά και της ενεργού ιδιότητας του πολίτη

Η συμμετοχή στα κοινά αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της σύγχρονης εκπαίδευσης, συμβάλλοντας σημαντικά τόσο στην προσωπική ανάπτυξη όσο και στην κοινωνική ένταξη. Η διεθνής έρευνα καταδεικνύει σταθερά ότι η ενεργός συμμετοχή στη ζωή της κοινότητας προάγει την απόκτηση βασικών δεξιοτήτων, ενώ παράλληλα ενισχύει τις δημοκρατικές αξίες και την υπεύθυνη ιδιότητα του πολίτη.

Η έννοια της *συμμετοχής στα κοινά* αναφέρεται στην ενεργό συμμετοχή των πολιτών στη δημόσια ζωή μέσω δράσεων που αποσκοπούν στην προώθηση του κοινού καλού και την ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών. Περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, όπως ο εθελοντισμός, η συμμετοχή σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, η εμπλοκή σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων και η εκπαίδευση στην ιδιότητα του πολίτη.

Η ενσωμάτωση της συμμετοχής στα κοινά στις εκπαιδευτικές διαδρομές προσφέρει σημαντικά οφέλη τόσο για τα άτομα όσο και για την κοινωνία. Μία από τις πιο αποτελεσματικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις σε αυτό το πεδίο είναι η **Μάθηση μέσω Προσφοράς στην Κοινότητα** (*Service Learning*), η οποία συνδυάζει την τυπική εκπαίδευση με ουσιαστική κοινωνική προσφορά. Όπως επισημαίνει η Lubello (2022), η Μάθηση μέσω Προσφοράς στην Κοινότητα «*αναπτύσσει μεγαλύτερη ενσυναίσθηση και ισχυρότερη προθυμία για βοήθεια προς τους άλλους*» (Lubello, 2022, σ.159). Πέρα από τον εμπλουτισμό των θεωρητικών γνώσεων των μαθητών, η μεθοδολογία αυτή ενθαρρύνει την επίγνωση των αναγκών της κοινότητας, ενώ προάγει την υπεύθυνη και ενεργό ιδιότητα του πολίτη.

Αντίστοιχα, η Έκθεση Eurydice (2017) τονίζει ότι «*προκειμένου να αυξηθεί η εμπλοκή και η συμμετοχή, τα άτομα πρέπει να διαθέτουν τις κατάλληλες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες*» (European Commission/EACEA/Eurydice, 2017, σ.168). Κατά συνέπεια, η εκπαίδευση στην ιδιότητα του πολίτη θα πρέπει να υπερβαίνει τη θεωρητική διδασκαλία, παρέχοντας πρακτικές εμπειρίες που επιτρέπουν στους νέους να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους σε αυθεντικά κοινωνικά πλαίσια.

2.3 Ενσωμάτωση της σχεσιακής υποστήριξης και της κοινωνικής συμμετοχής

Η συμμετοχή στα κοινά αποτελεί θεμελιώδη πυλώνα για την οικοδόμηση δημοκρατικών, συμπεριληπτικών και βιώσιμων κοινωνιών. Μέσω της εκπαίδευσης, μετατρέπεται από αφηρημένη έννοια σε καθημερινή πρακτική που προάγει τη συλλογική ευθύνη, την ενεργό συμμετοχή και την κριτική σκέψη. Στο πλαίσιο του παρόντος έργου, η σχεσιακή καθοδήγηση και η συμμετοχή στα κοινά δεν αντιμετωπίζονται ως ξεχωριστές διαστάσεις, αλλά ως αλληλοενισχυόμενες διαδικασίες. Οι θετικές σχέσεις με υποστηρικτικούς ενήλικες δημιουργούν τη συναισθηματική ασφάλεια και την αυτοπεποίθηση που χρειάζονται οι νέοι για να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία, ενώ η συμμετοχή στα κοινά παρέχει ουσιαστικές ευκαιρίες εφαρμογής κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων σε πραγματικές καταστάσεις. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση αντανακλά την έννοια της «καλής ζωής» του Paul Ricoeur — να ζει κανείς καλά, μαζί με και για τους άλλους, μέσα σε δίκαιους θεσμούς (Ricoeur, 1990). Συνδυάζοντας υποστηρικτικές σχέσεις καθοδήγησης με ευκαιρίες συμμετοχής στα κοινά, οι νέοι ενθαρρύνονται να γίνουν ενεργοί πολίτες που συμβάλλουν θετικά στις κοινότητές τους, αναπτύσσοντας παράλληλα αυτονομία, ανθεκτικότητα και κοινωνική υπευθυνότητα.

- Fenili, F. (2023). *Parent-child relationships and mental health. State of Mind.* <https://www.stateofmind.it/2023/12/genitori-figli-salute-mentale/>
- Sulimani-Aidan, Y., Melkman, E., & Hellman, C. M. (2019). *Nurturing the hope of youth in care: The contribution of mentoring.* *American Journal of Orthopsychiatry*, 89(2), 134.
- Lubello, G. G. (2022). *Service Learning: Structures and Functions.* *Mizar. Costellazione di Pensieri*, 2(17), 155–161.
- European Commission/EACEA/Eurydice. (2017). *Citizenship Education at School in Europe – 2017. Luxembourg: Publications Office of the European Union.*

- Ricoeur, P. (1990). *Oneself as Another*. Paris: Éditions du Seuil.

3. Στόχοι της Σχεσιακής Καθοδήγησης

3.1 Ενίσχυση των σχεσιακών δεξιοτήτων των νέων

Το έργο **Eurhope** αποσκοπεί στη σύνδεση των νέων με νέα δίκτυα θετικών σχέσεων εντός της εκπαιδευτικής κοινότητας, μέσα από διαδρομές συμμετοχής στα κοινά που βασίζονται στις ευρωπαϊκές αξίες και πρωτοβουλίες. Οι διαδρομές αυτές έχουν σχεδιαστεί ώστε να απαντούν στο ερώτημα: «*Τι μπορεί να μου προσφέρει η Ευρωπαϊκή Ένωση για να βελτιώσω την κατάστασή μου και, ταυτόχρονα, τι μπορώ να κάνω ώστε να ακουστεί η φωνή μου;*»

Οι δράσεις του έργου αποσκοπούν στην ενδυνάμωση παιδιών και νέων που ζουν εκτός των οικογενειών τους, ώστε να στοχαστούν πάνω στον ρόλο τους και να συμβάλουν ενεργά στην οικοδόμηση μιας Ευρώπης πιο κοντά στις ανάγκες τους και στο όραμα μιας δημοκρατικής και συμπεριληπτικής κοινωνίας. Οι στόχοι των δραστηριοτήτων σχεσιακής καθοδήγησης είναι, επομένως, πλήρως ευθυγραμμισμένοι με τις προτεραιότητες και τους στόχους του έργου Eurhope.

3.2 Ενίσχυση της εμπιστοσύνης, της αυτονομίας και της αίσθησης του ανήκειν

Προτεραιότητα/Στόχος 1: Αύξηση της γνώσης και της έκθεσης σε κοινωνικοπολιτικές πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η επίτευξη αυτού του στόχου απαιτεί κυρίως εκπαιδευτικές δραστηριότητες και δράσεις ευαισθητοποίησης, με σκοπό να εφοδιαστούν οι νέοι με τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την κατανόηση της σύγχρονης κοινωνίας, ως προϋπόθεση για ουσιαστική συμμετοχή στα κοινά.

Για τον σκοπό αυτό, οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται στις ανάγκες που εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια του έργου, αναπτύσσοντας ψηφιακές δεξιότητες και δεξιότητες ζωής που επιτρέπουν στους νέους να κινούνται με ασφάλεια τόσο στον ψηφιακό όσο και στον πραγματικό κόσμο της πληροφορίας. Οι συμμετέχοντες μαθαίνουν πώς να αναζητούν, να επιλέγουν, να κατανοούν και να αξιολογούν κριτικά κοινωνικοπολιτικές πληροφορίες, ενισχύοντας παράλληλα την κατανόησή τους για την πολιτική και την οικονομία σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται σε θέματα όπως η βιώσιμη ανάπτυξη, παρέχοντας στους νέους τις βασικές γνώσεις που απαιτούνται για να κατανοήσουν τη δομή, τη λειτουργία και τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.3 Υποστήριξη της προσωπικής και κοινωνικής ανάπτυξης

Προτεραιότητα/Στόχος 2: Προώθηση ευκαιριών συμμετοχής σε συζητήσεις και πρωτοβουλίες που σχετίζονται με ευρωπαϊκά ζητήματα και προκλήσεις.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, το έργο οργανώνει δραστηριότητες συμμετοχής στα κοινά και ομάδες συζήτησης με τη συμμετοχή προτύπων και θετικών ενηλίκων από τις τοπικές κοινότητες, οι οποίοι λειτουργούν ως εμπνευσμένα παραδείγματα ενεργού ευρωπαϊκής ιδιότητας του πολίτη.

Οι δραστηριότητες αυτές έχουν σχεδιαστεί ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες που εντοπίστηκαν μεταξύ των συμμετεχόντων, ενθαρρύνοντάς τους να αναπτύξουν και να εκφράσουν το δικό τους όραμα για την Ευρώπη μέσα από συζητήσεις για επίκαιρα

κοινωνικοπολιτικά ζητήματα, ιδίως εκείνα που θεωρούν πιο σημαντικά, όπως η κλιματική αλλαγή, η ισότητα των φύλων και η κοινωνική ένταξη. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται σε θέματα όπου παρατηρούνται σημαντικές διαφορές ενδιαφέροντος μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, ενθαρρύνοντας τη συμπεριληπτική συμμετοχή μέσω παιχνιδιού και διαδραστικής μεθοδολογίας.

Οι δραστηριότητες πραγματοποιούνται σε ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον, όπου οι νέοι μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις, τα συναισθήματα και τις προσδοκίες τους, υπό την καθοδήγηση ειδικών και θετικών ενήλικων μεντόρων.

Ακολουθώντας μια προσέγγιση από τη βάση προς τα πάνω, οι ιδέες και οι προτάσεις που προκύπτουν από αυτές τις συζητήσεις συλλέγονται, αναλύονται και μετασχηματίζονται σε προϊόντα ευαισθητοποίησης, όπως θεατρικές παραστάσεις, ταινίες μικρού μήκους, podcasts, εκθέσεις ή επικοινωνιακές καμπάνιες, κατά τη διάρκεια ειδικών καλλιτεχνικών εργαστηρίων. Τα αποτελέσματα αυτά παρουσιάζονται στην ευρύτερη κοινότητα, με σκοπό την προώθηση της δημόσιας ευαισθητοποίησης γύρω από τα ζητήματα που συζητήθηκαν, και μπορούν επίσης να συνδεθούν με τη συμμετοχή σε ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για τη νεολαία που προωθεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όπως το European Youth Event (EYE).

3.4 Προώθηση ενεργού και ενημερωμένης συμμετοχής

Στο πλαίσιο αυτό, ο ρόλος των θετικών ενήλικων μεντόρων είναι να δημιουργούν ουσιαστικές σχέσεις ενδυνάμωσης κάθε νέου, δίνοντάς του τη δυνατότητα να:

- επωφελείται από την καθοδήγηση ενός έμπιστου μέντορα που τον συνοδεύει σε όλη τη διαδρομή της προσωπικής του ανάπτυξης, καθιστώντας την συναισθηματική εγγύτητα ως βάση για την αναγνώριση τόσο της δικής του αξίας όσο και της αξίας των άλλων·
- υπερβαίνει πολιτισμικά και κοινωνικοοικονομικά εμπόδια, συμμετέχοντας σε κοινές εμπειρίες που ενισχύουν τη βαθύτερη κατανόηση διαφορετικών κοινωνικών και πολιτισμικών πραγματικοτήτων·
- αναπτύσσει οριζόντιες δεξιότητες, όπως η κριτική σκέψη, η αποτελεσματική επικοινωνία και η ομαδική εργασία, μέσα από την εμπλοκή σε πραγματικές προκλήσεις και τη συνεργατική αναζήτηση δημιουργικών λύσεων·
- ενισχύει την αίσθηση ευθύνης απέναντι στην κοινότητα και κατανοεί τη σημασία της ενεργού συμβολής του στις δημοκρατικές διαδικασίες.

4. Προφίλ των Ομάδων-Στόχων και των Εμπλεκόμενων Φορέων

4.1 Επαγγελματίες: Απαιτούμενες δεξιότητες, ρόλος και αρμοδιότητες

Η εκπαίδευση ενηλίκων που προσφέρονται εθελοντικά να υποστηρίξουν νέους που ζουν σε δομές φιλοξενίας αποτελεί μια λεπτή και ουσιαστική διαδικασία, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι μπορούν να ασκήσουν τον ρόλο τους αποτελεσματικά και υπεύθυνα. Όπως περιεγράφηκε παραπάνω, οι θετικοί ενήλικες, οι οποίοι συχνά λειτουργούν σε σύνθετα και ευαίσθητα πλαίσια, αναμένεται να οικοδομήσουν ουσιαστικές σχέσεις με τους νέους, παρέχοντας παράλληλα συναισθηματική, εκπαιδευτική και κοινωνική υποστήριξη.

Για να είναι επιτυχής αυτή η διαδικασία, οι εκπαιδευτές που είναι υπεύθυνοι για την προετοιμασία αυτών των ενηλίκων πρέπει να διαθέτουν συγκεκριμένες δεξιότητες, να υιοθετούν κατάλληλο εκπαιδευτικό ύφος και να επιδεικνύουν επαγγελματική προσέγγιση που προάγει ένα θετικό, συμπεριληπτικό και ασφαλές μαθησιακό περιβάλλον. Σε αυτό το πλαίσιο, τόσο το προφίλ του εκπαιδευτή όσο και η εκπαιδευτική του προσέγγιση καθίστανται κρίσιμα. Το προφίλ του εκπαιδευτή θετικών ενηλίκων θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από ένα σύνολο συγκεκριμένων δεξιοτήτων, που εκτείνονται από την εκπαιδευτική και ψυχολογική επάρκεια έως την ικανότητα διευκόλυνσης της ανάπτυξης σχέσεων εμπιστοσύνης και υποστήριξης μεταξύ ενηλίκων και νέων. Τα άτομα που αναλαμβάνουν αυτόν τον ρόλο θα πρέπει να διαθέτουν στέρεο θεωρητικό υπόβαθρο, συμπεριλαμβανομένης καλής γνώσης ψυχοπαιδαγωγικών αρχών, σχεσιακών δυναμικών και των ειδικών αναγκών εφήβων που βιώνουν καταστάσεις κοινωνικής ευαλωτότητας.

Πρακτική και θεωρητική εμπειρία

Ο εκπαιδευτής θα πρέπει να διαθέτει κατάλληλο θεωρητικό υπόβαθρο στην ψυχολογία της εφηβείας, στα κοινωνικά ζητήματα και στην εκπαίδευση ενηλίκων. Ωστόσο, η θεωρητική γνώση από μόνη της δεν αρκεί. Είναι εξίσου σημαντικό οι εκπαιδευτές να έχουν πρακτική εμπειρία, κατά προτίμηση αποκτημένη σε πλαίσια που υποστηρίζουν ευάλωτους νέους ή σε συγκρίσιμα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

Μια τέτοια πρακτική εμπειρία επιτρέπει στους εκπαιδευτές να κατανοούν πλήρως τις προκλήσεις, τις σχεσιακές δυναμικές και τις δυσκολίες που είναι πιθανό να αντιμετωπίσουν οι θετικοί ενήλικες κατά την καθοδήγηση των νέων. Ο συνδυασμός θεωρίας και πράξης επιτρέπει στους εκπαιδευτές να παρέχουν συγκεκριμένα παραδείγματα, να προσαρμόζουν το εκπαιδευτικό περιεχόμενο στις πραγματικές ανάγκες των συμμετεχόντων και να προσφέρουν ρεαλιστική καθοδήγηση βασισμένη στην επαγγελματική εμπειρία.

Συναισθηματική και σχεσιακή επάρκεια

Βασικό στοιχείο του προφίλ του εκπαιδευτή είναι η συναισθηματική και σχεσιακή επάρκεια. Δεδομένου ότι οι εκπαιδευτές προετοιμάζουν ενήλικες που θα εργαστούν στενά με ευάλωτους εφήβους, πρέπει να είναι ικανοί να δημιουργούν σχέσεις βασισμένες στην εμπιστοσύνη, την ενσυναίσθηση και την ενεργητική ακρόαση.

Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα που βιώνουν οι συμμετέχοντες και να ανταποκρίνονται κατάλληλα τόσο στις πρακτικές όσο και στις συναισθηματικές τους ανάγκες. Ένας αποτελεσματικός εκπαιδευτής δεν είναι απλώς ειδικός στο αντικείμενο, αλλά και πρόσωπο ικανό να διευκολύνει τη συναισθηματική ανάπτυξη των συμμετεχόντων καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Δεξιότητες διαχείρισης συγκρούσεων

Μια ακόμη βασική δεξιότητα είναι η ικανότητα διαχείρισης συγκρούσεων. Η εκπαίδευση ενηλίκων που θα αποτελέσουν σημαντικά πρόσωπα στη ζωή ευάλωτων νέων συχνά συνεπάγεται την αντιμετώπιση αντιφατικών συναισθημάτων, αβεβαιότητας, δυσκολιών επικοινωνίας και αντίστασης στην αλλαγή.

Ο εκπαιδευτής πρέπει να είναι σε θέση να διαχειρίζεται τέτοιες καταστάσεις με ηρεμία, αμεροληψία και επάρκεια, διασφαλίζοντας ότι η μαθησιακή διαδικασία συνεχίζεται εποικοδομητικά χωρίς οι ατομικές δυσκολίες να υπονομεύουν τη συνολική ανάπτυξη της ομάδας. Η αποτελεσματική διαχείριση συγκρούσεων δεν υποστηρίζει μόνο το εκπαιδευτικό

περιβάλλον, αλλά λειτουργεί και ως πολύτιμο πρότυπο για τους μελλοντικούς μέντορες, οι οποίοι θα χρειαστεί και οι ίδιοι να αντιμετωπίσουν συγκρούσεις και προκλήσεις στις σχέσεις τους με τους νέους.

4.1.1 Το ύφος του εκπαιδευτή

Το ύφος του εκπαιδευτή έχει άμεσο αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού προγράμματος. Ο τρόπος με τον οποίο οι εκπαιδευτές εμπλέκουν τους συμμετέχοντες, τους κινητοποιούν και ενθαρρύνουν τον αναστοχασμό είναι θεμελιώδης για την επιτυχία της μαθησιακής εμπειρίας.

Οι εκπαιδευτές θετικών ενηλίκων θα πρέπει να προσαρμόζουν την προσέγγισή τους στα ειδικά χαρακτηριστικά και τις ανάγκες κάθε ομάδας.

Συμμετοχική προσέγγιση

Ένας αποτελεσματικός εκπαιδευτής θα πρέπει να υιοθετεί συμμετοχική προσέγγιση που εμπλέκει ενεργά τους συμμετέχοντες σε όλη τη μαθησιακή διαδικασία. Η εκπαίδευση δεν θα πρέπει να αποτελεί απλή μετάδοση πληροφοριών· αντίθετα, θα πρέπει να προάγει τον διάλογο, την ανταλλαγή εμπειριών και τον συνεργατικό αναστοχασμό.

Ενθαρρύνοντας την αλληλεπίδραση μεταξύ των συμμετεχόντων, οι εκπαιδευτές διευκολύνουν την αμοιβαία μάθηση, αναγνωρίζοντας ότι και οι ίδιοι μπορούν να μάθουν από τις εμπειρίες, τις σπικτικές και τις ιδέες των ενηλίκων που παρακολουθούν το πρόγραμμα.

Η συμμετοχική προσέγγιση είναι απαραίτητη για την οικοδόμηση αίσθησης κοινότητας μεταξύ των συμμετεχόντων, δημιουργώντας ένα περιβάλλον όπου όλοι αισθάνονται ότι εκτιμώνται και γίνονται σεβαστοί και όπου ενθαρρύνεται ο εποικοδομητικός διάλογος. Οι ομαδικές συζητήσεις, οι δραστηριότητες ρόλων και οι προσομοιώσεις πραγματικών καταστάσεων είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές μέθοδοι για την προώθηση της εμπλοκής και την εμβάθυνση της κατανόησης των θεμάτων που εξετάζονται.

Βιωματική προσέγγιση

Οι εκπαιδευτές θα πρέπει επίσης να υιοθετούν βιωματική προσέγγιση που αξιοποιεί τις προσωπικές και επαγγελματικές εμπειρίες των συμμετεχόντων.

Η εκπαίδευση θα πρέπει να είναι σταθερά ριζωμένη στα πραγματικά πλαίσια ζωής των ενηλίκων που συμμετέχουν, χρησιμοποιώντας πρακτικές μελέτες περίπτωσης και αυθεντικές καταστάσεις που είναι πιθανό να αντιμετωπίσουν κατά την υποστήριξη των νέων.

Οι εμπειρίες των ίδιων των συμμετεχόντων αποτελούν ισχυρό μαθησιακό πόρο, επιτρέποντας τη διερεύνηση θεωρητικών εννοιών μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα και άμεση εφαρμογή. Η προσέγγιση αυτή επιτρέπει στους εκπαιδευτές να παραμένουν στενά συνδεδεμένοι με τις πραγματικές ανάγκες των συμμετεχόντων, προσαρμόζοντας παράλληλα την εκπαιδευτική διαδικασία με δυναμικό και ευέλικτο τρόπο.

Συναισθηματική και υποστηρικτική προσέγγιση

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό που προσδιορίζει έναν αποτελεσματικό εκπαιδευτή είναι η ικανότητα δημιουργίας ενός συναισθηματικού και καθησυχαστικού μαθησιακού περιβάλλοντος. Όπως έχει ήδη επισημανθεί, οι ενήλικες που προετοιμάζονται να υποστηρίξουν κοινωνικά ευάλωτους νέους μπορεί να βιώνουν έντονα συναισθήματα, αβεβαιότητες και ανησυχίες καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι εκπαιδευτές πρέπει, επομένως, να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν αυτά τα συναισθήματα, να ακούν χωρίς κριτική και να ανταποκρίνονται με τρόπους που βοηθούν τους συμμετέχοντες να

αισθάνονται ότι γίνονται κατανοητοί και υποστηρίζονται. Η δημιουργία ενός ψυχολογικά ασφαλούς περιβάλλοντος είναι απαραίτητη για την προαγωγή της ευημερίας των συμμετεχόντων και για να μπορούν να διερευνούν ανοιχτά τις ανησυχίες, τους φόβους και τις αβεβαιότητές τους, χωρίς φόβο επίκρισης.

4.1.2 Η επαγγελματική στάση του εκπαιδευτή

Η επαγγελματική στάση του εκπαιδευτή αναφέρεται στην ικανότητα επίδειξης δεοντολογικής, επαρκούς και υπεύθυνης επαγγελματικής συμπεριφοράς. Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να μεταδίδουν τόσο κύρος όσο και ανοιχτό πνεύμα, συνδυάζοντας επαγγελματική εξειδίκευση με διάθεση για ουσιαστική εμπλοκή.

Η επαγγελματική τους στάση θα πρέπει να καλλιεργεί αμοιβαία εμπιστοσύνη και κοινωνική ευθύνη, αναγνωρίζοντας ότι οι εκπαιδευτές διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην προετοιμασία ενηλίκων ώστε να γίνουν θετικά και αξιόπιστα πρόσωπα αναφοράς για ευάλωτους νέους.

Επαγγελματική δεοντολογία

Ένας αποτελεσματικός εκπαιδευτής θα πρέπει να ενεργεί σύμφωνα με τα υψηλότερα πρότυπα επαγγελματικής δεοντολογίας, σεβόμενος την ιδιωτικότητα, την αξιοπρέπεια και την εμπιστευτικότητα τόσο των συμμετεχόντων όσο και των νέων που τελικά θα υποστηρίξουν.

Ο εκπαιδευτής θα πρέπει να λειτουργεί ως θετικό πρότυπο, επιδεικνύοντας κατάλληλη ισορροπία μεταξύ επαγγελματισμού, ενσυναίσθησης και σεβασμού στη διαφορετικότητα. Η δεοντολογική επαγγελματική στάση περιλαμβάνει επίσης την προσεκτική διαχείριση ευαίσθητων πληροφοριών, διασφαλίζοντας ότι η εκπαίδευση πραγματοποιείται μέσα σε ένα ασφαλές και προστατευμένο περιβάλλον.

Δεξιότητες επικοινωνίας

Η επικοινωνιακή επάρκεια αποτελεί ένα ακόμη βασικό στοιχείο της επαγγελματικής στάσης του εκπαιδευτή.

Οι εκπαιδευτές πρέπει να είναι σε θέση να επικοινωνούν με σαφήνεια και ακρίβεια, χρησιμοποιώντας γλώσσα που γίνεται εύκολα κατανοητή από ενήλικες εκπαιδευόμενους. Εξίσου σημαντική είναι η ικανότητα άσκησης ενεργητικής ακρόασης και ανταπόκρισης με ενσυναίσθηση και εποικοδομητική ανατροφοδότηση, προάγοντας τον διάλογο, τον αναστοχασμό και την ουσιαστική ανταλλαγή καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

4.2 Θετικοί ενήλικες: Χαρακτηριστικά, εκπαιδευτική και σχεσιακή λειτουργία

Η ομάδα-στόχος που συμμετέχει στην εμπλοκή παιδιών και νέων αποτελείται από θετικούς ενήλικες της τοπικής κοινότητας, οι οποίοι εκπαιδεύονται ώστε να γίνουν θετικά πρότυπα ευρωπαϊού πολίτη, ενσαρκώνοντας και μεταδίδοντας ευρωπαϊκές αξίες στους νέους που συμμετέχουν. Ταυτόχρονα, αυτό αποτελεί ευκαιρία για την περαιτέρω ανάπτυξη της ιδιότητας του πολίτη των ίδιων των ενηλίκων, μέσω της αύξησης της επίγνωσής τους σχετικά με τους στόχους και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μέσω της δράσης τους ως προωθητών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ίσων ευκαιριών σε όλη την Ευρώπη. Πρέπει να διασφαλίζεται η ισορροπία φύλων (τουλάχιστον 50% γυναίκες), με τη συμμετοχή **15 ενηλίκων ανά χώρα** (σύνολο: **45**).

4.3 Παιδιά που ζουν εκτός των οικογενειών τους: Ανάγκες, ευαλωτότητες και δυναμικό

Τα παιδιά και οι νέοι που ζουν εκτός των οικογενειών τους διατρέχουν υψηλό κίνδυνο μακροπρόθεσμου κοινωνικού αποκλεισμού λόγω των συνθηκών τους. Αυτό περιλαμβάνει λιγότερες ευκαιρίες συμμετοχής στον δημόσιο διάλογο και στη διαμόρφωση του μέλλοντος της κοινωνίας. Πρόκειται για κρίσιμο ζήτημα, καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευθεί να μη μείνει κανείς πίσω και να προστατεύει τα δικαιώματα των πιο ευάλωτων ομάδων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι έφηβοι είναι η ηλικιακή ομάδα που είναι λιγότερο πιθανό να ενταχθεί σε προγράμματα οικογενειακής φροντίδας ή/και κοινωνικής ένταξης λόγω της ηλικίας τους, και επομένως διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο μακροπρόθεσμου κοινωνικού αποκλεισμού, το Eurhore επικεντρώνεται σε νέους ηλικίας μεταξύ **13 και 16 ετών** που ζουν σε δομές φιλοξενίας. Στο μέτρο του δυνατού, ανάλογα με τη διάθεση των νέων να συμμετάσχουν, διασφαλίζεται η ισορροπία φύλων με **τουλάχιστον 50% κορίτσια**, με τη συμμετοχή περίπου **30 νέων σε κάθε χώρα** (σύνολο: **90 νέοι**).

5. Λειτουργικές Κατευθυντήριες Γραμμές – Δραστηριότητα 1 (WP3): Εκπαίδευση Ενηλίκων – Εκπαίδευση Εκπαιδευτών

5.1 Εκπαιδευτικές ενότητες

Ο κύριος στόχος του εκπαιδευτικού προγράμματος για ενήλικες υποστήριξης που συνοδεύουν παιδιά και εφήβους που ζουν εκτός των οικογενειών τους είναι να παρέχει στα άτομα ή στις οικογένειες που επιλέγουν να ακολουθήσουν αυτή τη διαδρομή τις δεξιότητες που απαιτούνται για να υποδεχθούν, να υποστηρίξουν και να συνοδεύσουν ανηλίκους μέσα σε ένα πλαίσιο οικογενειακής υποστήριξης. Η διαδρομή αυτή δεν αποτελεί μόνο ευκαιρία για το παιδί, αλλά και πρόκληση για τον ενήλικα υποστήριξης, ο οποίος πρέπει να είναι προετοιμασμένος να διαχειριστεί σύνθετες καταστάσεις, συχνά χαρακτηρισμένες από τραυματικές εμπειρίες και σχεσιακές δυσκολίες. Οι ειδικοί στόχοι του εκπαιδευτικού προγράμματος μπορούν να διακριθούν σε τρεις βασικούς τομείς: συναισθηματικό-σχεσιακό, πρακτικό-λειτουργικό και κοινωνικό-εκπαιδευτικό.

Συναισθηματικοί-σχεσιακοί στόχοι:

- Ανάπτυξη ενσυναίσθησης, δηλαδή της ικανότητας να μπαίνει κανείς στη θέση του παιδιού, κατανοώντας τις ανάγκες, τους φόβους και τις προσδοκίες του.
- Απόκτηση εργαλείων για τη διαχείριση έντονων συναισθημάτων, τόσο των δικών του όσο και του παιδιού, όπως θυμός, απογοήτευση, λύπη ή άγχος.
- Ενίσχυση της ανάπτυξης μιας ασφαλούς και θετικής σχέσης βασισμένης στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και τον σεβασμό.

Πρακτικοί-λειτουργικοί στόχοι:

- Παροχή θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων για τη διαχείριση σύνθετων καταστάσεων, όπως δύσκολες συμπεριφορές, συγκρούσεις ή καταστάσεις κρίσης.
- Διδασκαλία τεχνικών ενεργητικής ακρόασης και αποτελεσματικής επικοινωνίας, οι οποίες είναι απαραίτητες για την εγκαθίδρυση εποικοδομητικού διαλόγου με το παιδί.
- Προετοιμασία των ενηλίκων υποστήριξης ώστε να συνοδεύουν το παιδί στην πορεία του προς την αυτονομία, βοηθώντας το να αναπτύξει πρακτικές δεξιότητες, όπως η διαχείριση χρημάτων, η αυτοφροντίδα και η επίλυση καθημερινών προβλημάτων.

Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού προγράμματος έχει επιλεγεί ώστε να καλύπτει όλους τους τομείς επάρκειας που απαιτούνται από τους ενήλικες υποστήριξης, με ιδιαίτερη έμφαση στην κατανόηση των εμπειριών των παιδιών που ζουν εκτός των οικογενειών τους και στις στρατηγικές υποστήριξής τους κατά την ανάπτυξή τους.

Νομικές πτυχές:

- Αρμοδιότητες των ενηλίκων υποστήριξης.
- Κανονισμοί σχετικά με την οικογενειακή υποστήριξη και την προστασία του παιδιού.
- Ο ρόλος των τοπικών αρχών και των θεσμών στη διαδικασία υποστήριξης.

Ψυχολογικές πτυχές:

- Κατανόηση του τραύματος και των συναισθηματικών συνεπειών του αποχωρισμού από την οικογένεια προέλευσης.
- Διαχείριση έντονων συναισθημάτων, όπως θυμός, φόβος, λύπη κ.λπ., τόσο στο παιδί όσο και στον ενήλικα υποστήριξης.

Σχισιακές πτυχές:

- Τεχνικές ενεργητικής ακρόασης και αποτελεσματικής επικοινωνίας.
- Διαχείριση συγκρούσεων και διαμεσολάβηση στις σχέσεις.
- Ανάπτυξη ενσυναίσθησης και ικανότητας κατανόησης της οπτικής του παιδιού.

Πρακτικές πτυχές:

- Υποστήριξη της εκπαιδευτικής πορείας του παιδιού.
- Βοήθεια στην ανάπτυξη πρακτικών δεξιοτήτων, όπως η αυτοφροντίδα και η επίλυση προβλημάτων.
- Στρατηγικές για την προώθηση της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας του παιδιού.

Κοινωνικο-εκπαιδευτικοί στόχοι:

- Προώθηση της ένταξης του παιδιού σε ένα υγιές κοινωνικό περιβάλλον μέσω της συμμετοχής σε εξωσχολικές δραστηριότητες, κοινοτικές εκδηλώσεις και την καθημερινή οικογενειακή ζωή με την οικογένεια υποστήριξης.
- Ενθάρρυνση της ανάπτυξης ενός δικτύου «κοινωνικής συγγένειας», στο οποίο το παιδί μπορεί να αισθάνεται μέρος μιας ευρύτερης κοινότητας πέρα από το πλαίσιο της ιδρυματικής φροντίδας.
- Ενίσχυση της προσωπικής ανάπτυξης του παιδιού, βοηθώντας το να οικοδομήσει ενήλικη ταυτότητα και να αναπτύξει σχεσιακές και κοινωνικές δεξιότητες.

Κοινωνικές και εκπαιδευτικές πτυχές:

- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης του παιδιού μέσω εξωσχολικών δραστηριοτήτων και εμπειριών της καθημερινής ζωής.
- Δημιουργία δικτύου κοινωνικής υποστήριξης («κοινωνική συγγένεια»).
- Ανάπτυξη των σχεσιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού.

5.2 Εκπαιδευτικές μεθοδολογίες

Η εκπαιδευτική μεθοδολογία έχει σχεδιαστεί ώστε να διασφαλίζει ολοκληρωμένη και πολυδιάστατη μάθηση, εμπλέκοντας τόσο τη γνωστική όσο και τη συναισθηματική-πρακτική διάσταση των συμμετεχόντων. Η προσέγγιση βασίζεται σε μια ολοκληρωμένη μεθοδολογία που συνδυάζει θεωρητική, βιωματική και πρακτική μάθηση, με στόχο την προετοιμασία των ενηλίκων υποστήριξης ώστε να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της οικογενειακής υποστήριξης με συνειδητό και αποτελεσματικό τρόπο, μέσω:

Θεωρητικές συνεδρίες:

- **Διαλέξεις:** εκπαιδευτικές συνεδρίες που παρουσιάζουν τις θεωρητικές βάσεις της οικογενειακής υποστήριξης. Περιλαμβάνουν νομικές πτυχές, όπως τα δικαιώματα και οι αρμοδιότητες των ενηλίκων υποστήριξης, ψυχολογικές πτυχές, όπως η κατανόηση του τραύματος και η διαχείριση συναισθημάτων, και σχεσιακές πτυχές, όπως τεχνικές ενεργητικής ακρόασης και διαχείριση συγκρούσεων.
- **Εκπαιδευτικό υλικό:** κατευθυντήριες γραμμές, κείμενα αναφοράς και πρακτικά φύλλα εργασίας που παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για ειδικά θέματα, όπως ο δεσμός προσκόλλησης, η ανθεκτικότητα και η εργασία με παιδιά από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα.

Πρακτικές συνεδρίες:

- **Παιχνίδια ρόλων:** προσομοιώσεις πραγματικών καταστάσεων που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν οι ενήλικες υποστήριξης, όπως συγκρούσεις με το παιδί ή καταστάσεις συναισθηματικής κρίσης. Η μέθοδος αυτή επιτρέπει στους συμμετέχοντες να εφαρμόζουν τη θεωρητική γνώση και να αναπτύσσουν δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων.
- **Ανάλυση πραγματικών μελετών περίπτωσης:** συζήτηση εμπειριών οικογενειακής υποστήριξης με στόχο τον αναστοχασμό πάνω σε στρατηγικές παρέμβασης και πιθανές λύσεις.

3. Βιωματικές συνεδρίες:

- **Μαρτυρίες:** συναντήσεις με έμπειρους ενήλικες υποστήριξης, οι οποίοι μοιράζονται τις εμπειρίες, τις επιτυχίες, τις προκλήσεις και τα διδάγματα που αποκόμισαν. Η προσέγγιση αυτή ενισχύει τη συναισθηματική εμπλοκή των συμμετεχόντων και αυξάνει την επίγνωσή τους για τις προκλήσεις που συνδέονται με την οικογενειακή υποστήριξη.
- **Ομάδες συζήτησης:** ευκαιρίες για τους συμμετέχοντες να ανταλλάξουν αμφιβολίες, φόβους και προσδοκίες, εμπλουτίζοντας την εκπαιδευτική διαδικασία μέσα από την ανταλλαγή προσωπικών εμπειριών.

Ανατροφοδότηση και αυτοαξιολόγηση:

Στο τέλος κάθε εκπαιδευτικής ενότητας, οι συμμετέχοντες καλούνται να παρέχουν ανατροφοδότηση και να στοχαστούν πάνω σε όσα έμαθαν. Το στάδιο αυτό είναι απαραίτητο για την εδραίωση των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν και για τον εντοπισμό τομέων που χρειάζονται περαιτέρω βελτίωση.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αποτελείται συνολικά από **8 ώρες**, κατανεμημένες σε τρεις κύριες φάσεις: θεωρητική εκπαίδευση, πρακτική εκπαίδευση και βιωματική εκπαίδευση.

Θεωρητική εκπαίδευση (5 ώρες):

- Εισαγωγή στην οικογενειακή υποστήριξη.
- Εμβάθυνση σε νομικές, ψυχολογικές και σχεσιακές πτυχές.
- Ασκήσεις και ερωτηματολόγια για την εδραίωση της αποκτηθείσας γνώσης.

Πρακτική εκπαίδευση (2 ώρες):

- Προσομοιώσεις πραγματικών καταστάσεων, όπως παιχνίδια ρόλων.
- Ανάλυση περιπτώσεων και ομαδικές συζητήσεις.

Βιωματική εκπαίδευση (40 λεπτά):

- Μαρτυρίες από έμπειρους ενήλικες υποστήριξης.
- Συνεδρίες αναστοχασμού και συζήτησης.

Ανατροφοδότηση και αυτοαξιολόγηση (20 λεπτά):

- Αξιολόγηση της εκπαιδευτικής εμπειρίας.
- Αναστοχασμός πάνω στις αποκτηθείσες δεξιότητες και στους τομείς προς βελτίωση.

5.3 Λειτουργικά εργαλεία εκπαίδευσης

Για να διασφαλιστεί μια αποτελεσματική και ελκυστική μαθησιακή εμπειρία, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα περιλαμβάνει τη χρήση διαφορετικών εργαλείων και υλικών που έχουν σχεδιαστεί για να ενθαρρύνουν την αλληλεπίδραση και την ενεργό συμμετοχή. Ορισμένοι προτεινόμενοι πόροι περιλαμβάνουν:

Εκπαιδευτικό υλικό:

- Κατευθυντήριες γραμμές και λειτουργικά εγχειρίδια: για την παροχή σαφούς και δομημένης καθοδήγησης.
- Κείμενα αναφοράς: για ειδικά θέματα, όπως η ανθεκτικότητα και η συναισθηματική διαχείριση.
- Πρακτικά φύλλα εργασίας και ερωτηματολόγια: χρήσιμα για αυτοαξιολόγηση και προσωπικό αναστοχασμό.

Προτεινόμενα οπτικά εργαλεία:

- Πολυμεσικές παρουσιάσεις: χρήση γραφημάτων, εικόνων και επεξηγηματικών διαγραμμάτων για τη διευκόλυνση της κατανόησης βασικών εννοιών.

Συνιστώμενα διαδραστικά εργαλεία:

- Παιχνίδια ρόλων και προσομοιώσεις: για την εφαρμογή της αποκτηθείσας γνώσης σε ρεαλιστικά πλαίσια.
- Ομάδες συζήτησης: για την ανάλυση πραγματικών περιπτώσεων και την ενθάρρυνση της ανταλλαγής μεταξύ των συμμετεχόντων.
- Πρακτικές ασκήσεις: με άμεση ανατροφοδότηση για την ενίσχυση της μάθησης.

5.4 Αναμενόμενα αποτελέσματα: Εκπαιδευμένοι ενήλικες έτοιμοι να παρέχουν υποστήριξη

Οι στόχοι αυτοί μπορούν να επιτευχθούν μόνο μέσα από μια δομημένη εκπαιδευτική διαδρομή που περιλαμβάνει θεωρητικά, πρακτικά και βιωματικά στοιχεία, επιτρέποντας στους ενήλικες υποστήριξης να αποκτήσουν όχι μόνο γνώσεις αλλά και οριζόντιες δεξιότητες και συναισθηματικές ικανότητες. Χάρη στην ολοκληρωμένη δομή του και στην ποικιλία εργαλείων και μεθοδολογιών που χρησιμοποιούνται, το πρόγραμμα αυτό διασφαλίζει πλήρη και εις βάθος προετοιμασία για όσους επιλέγουν να ακολουθήσουν τη διαδρομή της οικογενειακής υποστήριξης.

6. Λειτουργικές Κατευθυντήριες Γραμμές – Δραστηριότητα 2 (WP3) – Ομάδες Συζήτησης και Συμμετοχή στα Κοινά

Το κείμενο καθορίζει το μεθοδολογικό, οργανωτικό και λειτουργικό πλαίσιο για την υλοποίηση των «Ομάδων Συζήτησης» που προβλέπονται στο Πακέτο Εργασίας 3 (WP3). Οι ομάδες αυτές αποτελούν βασική δραστηριότητα του έργου με στόχο την επίτευξη του **Στόχου 2**: την προώθηση ευκαιριών συμμετοχής σε συζητήσεις και δράσεις που σχετίζονται με ευρωπαϊκά ζητήματα και προκλήσεις. Η παρέμβαση απευθύνεται ειδικά σε εφήβους που ζουν εκτός της οικογένειας προέλευσής τους — μια ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα-στόχο — και σε εκπαιδευμένους ενήλικες που λειτουργούν ως πρότυπα ενεργού πολίτη, σύμφωνα με το μοντέλο σχεσιακής υποστήριξης. Ο κύριος στόχος των ομάδων συζήτησης είναι να βοηθήσουν τους ανηλίκους να αναπτύξουν ενημερωμένες και κριτικές απόψεις για τα βασικά τρέχοντα κοινωνικοπολιτικά ζητήματα. Η διαδικασία αυτή αποσκοπεί στην αύξηση της κατανόησής τους για τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις αξίες της στο παγκόσμιο περιβάλλον, θέτοντας τα θεμέλια για μελλοντική ενημερωμένη συμμετοχή στα κοινά.

6.1 Δομή των ομάδων

Σύνθεση ομάδας:

- Συμμετέχοντες ανά χώρα: 20 ανήλικοι και 10 εκπαιδευμένοι ενήλικες.
- Δομή κάθε ομάδας: κάθε ομάδα εργασίας αποτελείται από περίπου 6 ανηλίκους και 2 ενήλικες, υπό τη συνεχή εποπτεία 1 έμπειρου επαγγελματία/συντονιστή. Η αναλογία αυτή έχει σχεδιαστεί ώστε να μεγιστοποιεί την ατομική αλληλεπίδραση και να διασφαλίζει επαρκή υποστήριξη για κάθε συμμετέχοντα.

6.2 Χρονοδιάγραμμα και διάρκεια:

- Περίοδος: 6 μήνες.
- Συχνότητα: 1 συνάντηση κάθε 2 εβδομάδες.
- Διάρκεια κάθε συνάντησης: 2 ώρες.
- Σύνολο: 12 συναντήσεις, συνολικής διάρκειας 24 ωρών.

Ρόλοι:

- **Επαγγελματίας/Επόπτης:** λειτουργεί ως ουδέτερος συντονιστής. Σχεδιάζει τη συνάντηση, εισάγει τις μεθοδολογίες, συντονίζει τη συζήτηση, διασφαλίζει τον σεβασμό του προστατευμένου πλαισίου, διαχειρίζεται τη δυναμική της ομάδας και καθοδηγεί τον απολογισμό. Είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση και τη συλλογή ανατροφοδότησης.

- **Εκπαιδευμένοι ενήλικες:** συμμετέχουν ενεργά στις συζητήσεις, όχι με διδακτικό ή ακαδημαϊκό ρόλο, αλλά ως πρότυπα πολίτη. Προσφέρουν τη δική τους οπτική, ακούν ενεργά τις απόψεις των νέων, ενθαρρύνουν τον διάλογο και συμβάλλουν στην οικοδόμηση σχέσης εμπιστοσύνης και υποστήριξης (σχεσιακή υποστήριξη).
- **Νέοι συμμετέχοντες:** είναι οι πρωταγωνιστές της δραστηριότητας. Ενθαρρύνονται να εκφράζουν τις ιδέες τους, να συμμετέχουν σε προσομοιώσεις και να συμβάλλουν ενεργά στη διαμόρφωση ενός κοινού οράματος.

Κάθε συνάντηση θα ακολουθεί μια ευέλικτη αλλά σταθερή δομή, η οποία χωρίζεται στις ακόλουθες φάσεις:

- **Φάση 1: Προετοιμασία (από τον επαγγελματία)**
 - Επιλογή επίκαιρων ειδήσεων/θεμάτων σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα των νέων και τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες.
 - Διαβούλευση με την ομάδα κοινωνικών λειτουργών για την επιβεβαίωση της καταλληλότητας του θέματος.
 - Προετοιμασία υλικών: κάρτες παιχνιδιού ρόλων, σύντομα άρθρα, ερεθίσματα σε μορφή βίντεο, κανόνες παιχνιδιού/προσομοίωσης.
- **Φάση 2: Υποδοχή και δραστηριότητα γνωριμίας (15 λεπτά)**
 - Δημιουργία θετικής και ανεπίσημης ατμόσφαιρας.
 - Σύντομη δραστηριότητα γνωριμίας για την ενίσχυση της συνοχής της ομάδας.
- **Φάση 3: Εισαγωγή στο θέμα (15 λεπτά)**
 - Παρουσίαση της είδησης ή του ζητήματος με αντικειμενικό και πολυδιάστατο τρόπο.
 - Παροχή των βασικών πληροφοριών που απαιτούνται για την κατανόηση του πλαισίου.
 - Επεξήγηση των κανόνων της δραστηριότητας (προσομοίωση ή παιχνίδι ρόλων).
- **Φάση 4: Κύρια δραστηριότητα – Προσομοίωση/Παιχνίδι ρόλων (60 λεπτά)**
 - Οι συμμετέχοντες, χωρισμένοι σε υποομάδες εφόσον χρειάζεται, αναλαμβάνουν τους ρόλους που τους έχουν ανατεθεί και αλληλεπιδρούν σύμφωνα με το σχεδιασμένο σενάριο.
 - Ο επαγγελματίας και οι ενήλικες διευκολύνουν τη δραστηριότητα, παρατηρούν τη δυναμική της ομάδας και παρεμβαίνουν μόνο όταν είναι απαραίτητο για την υπέρβαση πιθανών αδιεξόδων.
- **Φάση 5: Απολογισμός και καθοδηγούμενος αναστοχασμός (25 λεπτά)**
 - Έξοδος από τους ρόλους που είχαν ανατεθεί.
 - Συζήτηση με καθοδήγηση από τον επαγγελματία, με τη χρήση ενδεικτικών ερωτήσεων:
 - Πώς αισθανθήκατε στον ρόλο σας;
 - Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε;
 - Ποιες λύσεις προέκυψαν;
 - Πώς συνδέεται αυτό το ζήτημα με τις αξίες της ΕΕ, όπως η δημοκρατία, η αλληλεγγύη και η βιωσιμότητα;
 - Σύνοψη των βασικών σημείων που αναδείχθηκαν.

- **Φάση 6: Κλείσιμο (5 λεπτά)**
 - Ευχαριστίες προς τους συμμετέχοντες.

6.3 Τεχνικές διευκόλυνσης

Δίνεται προτεραιότητα στις αρχές της ενεργητικής μάθησης και της μη τυπικής εκπαίδευσης, τοποθετώντας τους νέους στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας ως ενεργούς συμμετέχοντες, σύμφωνα με μια προσέγγιση από τη βάση προς τα πάνω, στη διαδρομή μάθησης και αυτοέκφρασής τους.

- **Παιχνίδι ρόλων και προσομοίωση:** οι τεχνικές αυτές είναι θεμελιώδεις για την εμπλοκή των νέων σε πρακτικές δραστηριότητες. Θα προσομοιώνονται πραγματικές καταστάσεις, όπως μια κοινοβουλευτική συζήτηση, ένα διεθνές συνέδριο ή μια αίθουσα σύνταξης, ώστε οι συμμετέχοντες να αναλαμβάνουν διαφορετικούς ρόλους, να κατανοούν πολλαπλές οπτικές και να αφομοιώνουν σύνθετο περιεχόμενο μέσα από τη βιωματική μάθηση.
- **Μεθοδολογία βασισμένη στο παιχνίδι:** η μάθηση θα πραγματοποιείται μέσα από δυναμικές παιχνιδιού που διευκολύνουν τη διερεύνηση αφηρημένων εννοιών, όπως οι ηθικές αξίες και οι θεσμικοί μηχανισμοί, και προάγουν τη συνεργασία και την ομαδική επίλυση προβλημάτων.
- **Καθοδηγούμενος διάλογος και απολογισμός:** κάθε πρακτική δραστηριότητα θα ακολουθείται από δομημένη συνεδρία απολογισμού, υπό την καθοδήγηση του επαγγελματία, ώστε να ανασκοπείται η εμπειρία, να συνδέεται με την πραγματικότητα και να εδραιώνεται η μάθηση.

Η προσέγγιση διασφαλίζει τη μέγιστη δυνατή συμπερίληψη μέσω:

- **Προκαταρκτική ανάλυση του περιεχομένου:** πριν από κάθε συνάντηση, οι επαγγελματίες θα εξετάζουν τα επιλεγμένα επίκαιρα θέματα, προκειμένου να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν προληπτικά τυχόν κρίσιμα ζητήματα ή συναισθηματικά ερεθίσματα που μπορεί να συνδέονται με τις προσωπικές εμπειρίες των συμμετεχόντων.

6.4 Βασικά θέματα (ιδιότητα του πολίτη, συμμετοχή, δικαιώματα)

- **Πρωώθηση των ευρωπαϊκών αξιών:** μέσα από την ανάλυση θεμάτων όπως η περιβαλλοντική βιωσιμότητα, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η μετανάστευση και η ισότητα των φύλων, ενθαρρύνεται ο αναστοχασμός πάνω στις θεμελιώδεις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- **Συνδιαμόρφωση των θεμάτων:** τα θέματα προτεραιότητας, όπως η κλιματική αλλαγή και η ισότητα των φύλων, έχουν προσδιοριστεί μέσα από ανάλυση αναγκών των νέων, διασφαλίζοντας έτσι τη συνάφεια των δραστηριοτήτων και την εσωτερική κινητοποίηση των συμμετεχόντων.

6.5 Ενεργή συμμετοχή των ανηλίκων

Ειδικοί στόχοι:

- **Ανάπτυξη κριτικής σκέψης:** να δοθεί στους ανηλίκους η δυνατότητα να αναζητούν, να επιλέγουν, να αναλύουν και να ερμηνεύουν σύνθετες πληροφορίες που σχετίζονται με την εθνική και διεθνή επικαιρότητα, σε συνέργεια με το WP2.

- **Δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος διαλόγου:** παροχή ενός ασφαλούς χώρου όπου οι ανήλικοι μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα ιδέες, αμφιβολίες και συναισθήματα χωρίς φόβο κριτικής, με την καθοδήγηση επαγγελματιών και ενηλίκων εμπιστοσύνης.
- **Οικοδόμηση διαγενεακών γεφυρών:** διευκόλυνση της δημιουργίας ουσιαστικών συναισθηματικών και εκπαιδευτικών σχέσεων μεταξύ νέων και ενηλίκων, βασισμένων στην αμοιβαία ακρόαση και τον εποικοδομητικό διάλογο («κοινωνική συγγένεια»).

6.6 Αναμενόμενα αποτελέσματα: Μεγαλύτερη επίγνωση και συμμετοχή

Συστηματοποίηση και συλλογή του περιεχομένου, των ιδεών και των οραμάτων που προκύπτουν από τις συζητήσεις, ώστε να χρησιμοποιηθούν ως πρώτη ύλη για τα επόμενα καλλιτεχνικά εργαστήρια (Στόχος 4).

7. Λειτουργικές Κατευθυντήριες Γραμμές – Δραστηριότητα 3 (WP3)

Ο κύριος στόχος είναι να δοθεί στους ανήλικους η δυνατότητα να εσωτερικεύσουν τις ευρωπαϊκές αξίες και στρατηγικές μέσα από το παιχνίδι και τη δημιουργική έκφραση, παράγοντας απτά αποτελέσματα που θα παρουσιαστούν στο κοινό με σκοπό την ευαισθητοποίηση γύρω από παγκόσμια ζητήματα. Τα εργαστήρια λειτουργούν ως προστατευμένοι χώροι ενεργού συμμετοχής στα κοινά.

Οργανωτικές και υλικοτεχνικές λεπτομέρειες:

- **Διάρκεια:** συνολικά 6 μήνες.
- **Συχνότητα:** εβδομαδιαίες συναντήσεις.
- **Χρονική δέσμευση:** 2 ώρες ανά συνάντηση, συνολικά 48 ώρες εργαστηρίων.
- **Ενδεικτική περίοδος:** από τον Νοέμβριο 2025 έως τον Απρίλιο 2026.
Κάθε οργανισμός-εταίρος που είναι υπεύθυνος για τα εργαστήρια (Centro Studi, Metacometa, Arsis, Cordoga Acoge) διασφαλίζει τη συμμετοχή των ακόλουθων ομάδων:
- **Παιδιά που ζουν εκτός των οικογενειών τους:**
 - **Αριθμός:** 20 ανήλικοι ανά χώρα.
 - **Προφίλ:** προτεραιότητα θα δοθεί στους πιο ευάλωτους ανήλικους που έχουν ήδη συμμετάσχει σε προηγούμενες δραστηριότητες, διασφαλίζοντας ισορροπία φύλων.
 - **Ειδικά κριτήρια επιλογής:** επίπεδο συμμετοχής που επιδείχθηκε κατά τη διάρκεια του WP2, κίνητρο για συνέχιση και ψυχολογική σχέση κόστους-οφέλους για το παιδί. Πρέπει να εξασφαλίζεται ενημερωμένη συγκατάθεση από τους νόμιμους κηδεμόνες.
- **«Θετικοί» ενήλικες:**
 - **Αριθμός:** 10 ενήλικες ανά χώρα.
 - **Προφίλ:** ενήλικες που έχουν ήδη εκπαιδευτεί στο πλαίσιο της Δραστηριότητας 1 του WP3 (Σχεσιακή Υποστήριξη και Ιδιότητα του Πολίτη).
 - **Ρόλος:** υποστήριξη των επαγγελματιών και διευκόλυνση των σχέσεων, και όχι παροχή τυπικής διδασκαλίας.

7.2 Μεθοδολογία και φάσεις υλοποίησης

Η δραστηριότητα πρέπει να ακολουθεί μια συμμετοχική προσέγγιση βασισμένη στο παιχνίδι. Δεν πρόκειται για μαθήματα, αλλά για εργαστήρια ομαδικής δημιουργίας.

Φάση Α: Επιλογή θέματος (συνδιαμόρφωση)

- Το θέμα της εργασίας έργου δεν πρέπει να επιβάλλεται, αλλά να επιλέγεται από κοινού με τους ανηλίκους.
- Το θέμα πρέπει να αφορά ένα σχετικό ευρωπαϊκό ζήτημα, όπως η περιβαλλοντική βιωσιμότητα, η ένταξη ή τα ανθρώπινα δικαιώματα, το οποίο έχει προηγουμένως συζητηθεί στις ομάδες συζήτησης.

Φάση Β: Υλοποίηση εργαστηρίου

- Οι επαγγελματίες/εκπαιδευτές του φορέα συντονίζουν τις δραστηριότητες, με την υποστήριξη των εθελοντών ενηλίκων.
- Οι δραστηριότητες πρέπει να ενεργοποιούν τον αναστοχασμό μέσα από την τέχνη και τη δημιουργικότητα, δίνοντας στους νέους τη δυνατότητα να εκφράσουν το όραμά τους για την Ευρώπη.

Φάση Γ: Παραγωγή του αποτελέσματος (τελικό προϊόν)

Κάθε εταίρος παράγει τουλάχιστον ένα καλλιτεχνικό/ψυχαγωγικό προϊόν ή υπηρεσία. Η μορφή εξαρτάται από τις προτιμήσεις που θα εκφράσουν οι ανήλικοι. Ενδεικτικά παραδείγματα περιλαμβάνουν:

- Θεατρικές παραστάσεις
- Ταινίες μικρού μήκους
- Podcast ή προγράμματα διαδικτυακού ραδιοφώνου
- Οπτικές καμπάνιες ευαισθητοποίησης (αφίσες, εκθέσεις)

7.3 Ρόλοι και αρμοδιότητες των εταίρων

A. Εταίροι

- Διαχειρίζονται επιχειρησιακά τα εργαστήρια στις αντίστοιχες χώρες τους.
- Προσελκύουν και συντονίζουν τους ανηλίκους και τους ενήλικες.
- Διασφαλίζουν τη φυσική παραγωγή του τελικού αποτελέσματος.

B. Cordoba Acoge (Επικεφαλής WP3 – Δραστηριότητα 3)

- **Εποπτεία:** παρακολουθεί την υλοποίηση των εργαστηρίων σε όλες τις χώρες εταίρους.
- **Έλεγχος ποιότητας:** επαληθεύει ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι και ότι τα αποτελέσματα πληρούν τα πρότυπα ποιότητας.
- **Διαχείριση κρίσιμων ζητημάτων:** συλλέγει ανατροφοδότηση σχετικά με τυχόν προβλήματα, προκειμένου να συστηματοποιηθούν τα «διδάγματα που αντλήθηκαν».
- **Κατευθυντήριες γραμμές:** παρέχει τις ειδικές κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση των εργαστηρίων.

Γ. Τεχνικοί/εκπαιδευτικοί εταίροι (Indepcie, Cuore, EAE)

- **Τεχνική υποστήριξη:** παρέχουν τεχνική εξειδίκευση για την παραγωγή συγκεκριμένων αποτελεσμάτων (π.χ. επεξεργασία βίντεο, εγκατάσταση διαδικτυακού ραδιοφώνου), όταν ζητείται από τους κοινωνικούς εταίρους.

- **Ορατότητα:** συμβάλλουν στην προώθηση των αποτελεσμάτων που παράγονται στις αντίστοιχες χώρες τους.

7.4 Παρακολούθηση

Για να θεωρηθεί η δραστηριότητα επιτυχώς ολοκληρωμένη, οι εταίροι πρέπει να διασφαλίσουν την επίτευξη των ακόλουθων δεικτών, οι οποίοι θα αναφερθούν στον επικεφαλής της δραστηριότητας (Cordoba Acoge):

- **Συμμετοχή:** 20 ανήλικοι και 10 ενήλικες συμμετέχουν σε 24 συναντήσεις/48 ώρες.
- **Αποτέλεσμα:** πραγματική παραγωγή του καλλιτεχνικού προϊόντος.
- **Ορατότητα:** αριθμός επισημάνσεων «μου αρέσει», σχολίων, κοινοποιήσεων ή συμμετεχόντων στις ζωντανές εκδηλώσεις παρουσίασης.

7.5 Αναμενόμενα αποτελέσματα: Συγκεκριμένα έργα συμμετοχής στα κοινά

Στο τέλος της δραστηριότητας, κάθε χώρα πρέπει να έχει παραγάγει απτά καλλιτεχνικά και ψυχαγωγικά προϊόντα που αποσκοπούν στην αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με τα ζητήματα που εξετάστηκαν. Τα προϊόντα αυτά θα παρουσιαστούν στη συνέχεια στο πλαίσιο της **Δραστηριότητας 4 (Προώθηση και Παρουσίαση)**, η οποία θα περιλαμβάνει δημόσιες εκδηλώσεις.

Παράδειγμα 1: Σειρά podcast (προϊόν διαδικτυακού ραδιοφώνου)

Τίτλος: EURHOPE Talks: Ο πλανήτης μας, η φωνή μας

Θέμα: Περιβαλλοντική βιωσιμότητα και κλιματική αλλαγή (έχει προσδιοριστεί ως θέμα προτεραιότητας για τους νέους).

Επιχειρησιακή περιγραφή:

Μια σειρά 3–4 επεισοδίων podcast (10–15 λεπτά το καθένα), στα οποία οι ανήλικοι συζητούν πώς η κλιματική αλλαγή επηρεάζει το μέλλον τους και πώς η ΕΕ προστατεύει το περιβάλλον.

Υλοποίηση

1. Συνδιαμόρφωση (Εβδομάδες 1–4):

- **Ανήλικοι:** επιλέγουν το ειδικό θέμα (π.χ. «Πόλεις χωρίς πλαστικό» ή «Βιώσιμη μόδα»). Κατανέμουν ρόλους μεταξύ τους: παρουσιαστής, δημοσιογράφος, σεναριογράφος, τεχνικός ήχου.
- **Ενήλικες:** διευκολύνουν τη συνεδρία καταιγισμού ιδεών, χρησιμοποιώντας τις τεχνικές των ομάδων συζήτησης (WP3 Δραστηριότητα 2), ώστε να ενθαρρύνουν την ανάδυση ιδεών χωρίς να τις επιβάλλουν.

2. Δημιουργία περιεχομένου (Εβδομάδες 5–12):

- **Ανήλικοι:** γράφουν το σενάριο και τις ερωτήσεις της συνέντευξης. Αποφασίζουν να πάρουν συνέντευξη από έναν τοπικό ειδικό ή έναν «θετικό» εθελοντή ενήλικα σχετικά με τις φιλικές προς το περιβάλλον συνήθειές του.
- **Τεχνική υποστήριξη:** οι εκπαιδευτικοί εταίροι (ΕΑΕ ή INDEPCIE) παρέχουν βασική καθοδήγηση για τη δομή ενός ραδιοφωνικού σεναρίου.

3. Ηχογράφηση (Εβδομάδες 13–18):

- **Δραστηριότητα:** εγγραφή των επεισοδίων χρησιμοποιώντας smartphone ή βασικά μικρόφωνα.
- **Ανήλικοι:** διεξαγωγή των συνεντεύξεων και ηχογράφηση φωνητικών.

- **Ενήλικες:** βοηθούν στη διαχείριση του περιβάλλοντος (εξασφάλιση σιωπής και μείωση του άγχους κατά την εγγραφή).

4. Επεξεργασία και οριστικοποίηση (Εβδομάδες 19–24):

- **Εργαλεία:** χρήση ελεύθερου λογισμικού ή ειδικού λογισμικού επεξεργασίας (π.χ. εργαλεία πολυμεσικού περιεχομένου που αναφέρονται στο έργο, όπως το Animoto ή παρόμοια εργαλεία επεξεργασίας ήχου).
- **Ανήλικοι:** επιλέγουν μουσική χωρίς δικαιώματα χρήσης και επεξεργάζονται τα ηχητικά κομμάτια.
- **Εποπτεία:** η Cordoba Acoge εποπτεύει την ποιότητα του αποτελέσματος και διασφαλίζει ότι το περιεχόμενο ευθυγραμμίζεται με τις αξίες της ΕΕ (π.χ. ακρίβεια των πληροφοριών).

Τελικό αποτέλεσμα:

Μια σειρά αρχείων MP3, έτοιμη να αναρτηθεί στον ιστότοπο του έργου και να κοινοποιηθεί κατά την τελική εκδήλωση.

Παράδειγμα 2: Γραφιστική καμπάνια ευαισθητοποίησης (ψηφιακή και έντυπη)

Τίτλος: *Είμαστε η Ευρώπη: Καταρρίπτοντας στερεότυπα*

Θέμα: Κοινωνική ένταξη και ανθρώπινα δικαιώματα (έμφαση στη διαφορετικότητα και στη μη διάκριση).

Επιχειρησιακή περιγραφή:

Μια καμπάνια οπτικής επικοινωνίας που αποτελείται από **5 αφίσες** (για εκτύπωση) και ένα σύνολο **αναρτήσεων τύπου καρουζέλ για Instagram/μέσα κοινωνικής δικτύωσης**, σχεδιασμένη ώστε να αμφισβητεί στερεότυπα για τα παιδιά που ζουν εκτός των οικογενειών τους ή να προωθεί την ισότητα των φύλων.

Υλοποίηση

1. Σύλληψη ιδέας και μήνυμα (Εβδομάδες 1–4):

- **Ανήλικοι:** προτείνουν συνθήματα μέσα από καταιγισμό ιδεών. Παράδειγμα: «Οικογένεια είναι εκεί όπου υπάρχει αγάπη, όχι μόνο DNA» ή «Ευρώπη σημαίνει ίσα δικαιώματα».
- **Ενήλικες:** βοηθούν τους ανηλίκους να βελτιώσουν τα μηνύματα, ώστε να είναι δυνατά και σαφή για το ευρύ κοινό.

2. Εργαστήριο οπτικής δημιουργίας (Εβδομάδες 5–12):

- **Δραστηριότητα:** εργαστήριο οπτικής αφήγησης.
- **Ανήλικοι:** δημιουργούν σκίτσα σε χαρτί ή τραβούν φωτογραφίες που αποτυπώνουν τα επιλεγμένα συνθήματα.
- **Τεχνική υποστήριξη:** εισαγωγή σε εργαλεία γραφιστικού σχεδιασμού, όπως το Canva (το οποίο αναφέρεται ειδικά στο έργο).

3. Ψηφιακός σχεδιασμός (Εβδομάδες 13–18):

- **Ανήλικοι:** ψηφιοποιούν τις ιδέες τους χρησιμοποιώντας tablets ή υπολογιστές. Επιλέγουν χρωματικές παλέτες (π.χ. τα χρώματα της σημαίας της ΕΕ ή της οπτικής ταυτότητας του έργου).

- **Ενήλικες:** υποστηρίζουν τους συμμετέχοντες με χαμηλότερες ψηφιακές δεξιότητες στη χρήση του λογισμικού, ενθαρρύνοντας τη μάθηση μεταξύ ομοτίμων.

4. Παραγωγή (Εβδομάδες 19–24):

- **Αποτέλεσμα:** αρχεία PDF υψηλής ανάλυσης για εκτύπωση και αρχεία JPG/PNG για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- **Εποπτεία:** η Cordoba Acoge επαληθεύει την ποιότητα του οπτικού αποτελέσματος και διασφαλίζει την ορθή χρήση των λογοτύπων της ΕΕ και της υποχρεωτικής διατύπωσης.

Τελικό αποτέλεσμα:

Ένας ψηφιακός φάκελος που περιέχει τα υλικά της καμπάνιας, τα οποία θα εκτυπωθούν για την Τελική Διάσκεψη και θα δημοσιευθούν στα κανάλια κοινωνικής δικτύωσης του έργου (WP3 Δραστηριότητα 4).

8. Παρακολούθηση και Αξιολόγηση Αντικτύπου

Για να διασφαλιστεί η επιτυχία του έργου, είναι απαραίτητο να θεσπιστεί ένα σύστημα παρακολούθησης, ένα πλαίσιο αξιολόγησης αντικτύπου και δείκτες επαλήθευσης για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος εκπαίδευσης εκπαιδευτών, καθώς και του πραγματικού αντικτύπου που θα έχει στους ενήλικες και στους νέους. Τα εργαλεία αυτά βοηθούν στη μέτρηση της προόδου, στον εντοπισμό τυχόν ζητημάτων που ανακύπτουν κατά την υλοποίηση και στην παροχή αντικειμενικών τεκμηρίων για την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης. Η παρακολούθηση είναι μια συνεχής διαδικασία που αποσκοπεί στη συλλογή και ανάλυση δεδομένων σε πραγματικό χρόνο, ώστε να διασφαλίζεται ότι το πρόγραμμα υλοποιείται σωστά και ότι τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι συνεπή με τους καθορισμένους στόχους. Στο πλαίσιο της δραστηριότητας εκπαίδευσης εκπαιδευτών, η παρακολούθηση είναι κρίσιμη για τον έγκαιρο εντοπισμό δυσκολιών, επιτρέποντας στους υπευθύνους του προγράμματος να εισάγουν προσαρμογές και βελτιώσεις καθ' όλη τη διάρκεια του έργου.

8.1 Παρακολούθηση της διαδικασίας εκπαίδευσης εκπαιδευτών

Η παρακολούθηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι οι εκπαιδευτές λαμβάνουν κατάλληλη και αποτελεσματική προετοιμασία, η οποία ανταποκρίνεται στις ανάγκες των θετικών ενηλίκων που θα εκπαιδεύσουν στη συνέχεια. Θα πρέπει να παρακολουθούνται οι ακόλουθες πτυχές:

- **Ενεργός συμμετοχή των εκπαιδευτών:** είναι απαραίτητο να επαληθεύεται ότι οι εκπαιδευτές συμμετέχουν τακτικά και ενεργά στις εκπαιδευτικές συνεδρίες και στις συναντήσεις παρακολούθησης. Η συμμετοχή τους αποτελεί δείκτη δέσμευσης και κινητοποίησης.
- **Δεξιότητες που αποκτήθηκαν από τους εκπαιδευτές:** η παρακολούθηση του επιπέδου προετοιμασίας των εκπαιδευτών είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι έχουν αποκτήσει τις ικανότητες που απαιτούνται για την εκπαίδευση των ενηλίκων υποστήριξης. Οι εκπαιδευτές πρέπει να είναι ικανοί να διαχειρίζονται σύνθετες συναισθηματικές καταστάσεις και να παρέχουν στους ενήλικες που εκπαιδεύονται

αποτελεσματικές στρατηγικές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι νέοι.

- **Ικανοποίηση των συμμετεχόντων:** είναι σημαντικό να συλλέγεται ανατροφοδότηση από τους εκπαιδευτές σχετικά με την ποιότητα της εκπαίδευσης που έλαβαν, τη συνάφεια του περιεχομένου και την αποτελεσματικότητα της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε. Για τη συλλογή αυτών των πληροφοριών μπορούν να χρησιμοποιηθούν ερωτηματολόγια ικανοποίησης και άτυπες συνεντεύξεις.

8.2 Παρακολούθηση των σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτών και εκπαιδευμένων ενηλίκων

Η παρακολούθηση των σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτών και εκπαιδευμένων ενηλίκων είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι η εκπαίδευση είναι αποτελεσματική και ότι οι ενήλικες λαμβάνουν την υποστήριξη που χρειάζονται για να επιτελέσουν με επιτυχία τον ρόλο τους. Θα πρέπει να παρακολουθούνται οι ακόλουθοι δείκτες:

- **Συνεχής επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτών και ενηλίκων:** είναι απαραίτητο να παρακολουθείται κατά πόσο οι εκπαιδευτές διατηρούν τακτική και ανοιχτή επικοινωνία με τους ενήλικες, τόσο κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος όσο και στις επόμενες φάσεις, όταν οι ενήλικες υποστηρίζουν ενεργά τους εφήβους.
- **Ποιότητα της συναισθηματικής και επαγγελματικής υποστήριξης που παρέχεται από τους εκπαιδευτές:** οι εκπαιδευτές πρέπει να είναι σε θέση να παρέχουν συναισθηματική υποστήριξη στους ενήλικες, απαντώντας σε ερωτήσεις, επιλύοντας συγκρούσεις ή δυσκολίες και βοηθώντας τους να αναπτύξουν αποτελεσματικά τον ρόλο τους ως μέντορες. Η υποστήριξη αυτή είναι απαραίτητη για την ευημερία και την αποτελεσματικότητα των ίδιων των ενηλίκων.
- **Ικανοποίηση των ενηλίκων:** η παρακολούθηση της ικανοποίησης των ενηλίκων από την υποστήριξη που λαμβάνουν από τους εκπαιδευτές είναι απαραίτητη για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης. Οι έρευνες και οι συνεντεύξεις μπορούν να παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με την ποιότητα των αλληλεπιδράσεων με τους εκπαιδευτές.

8.3 Αξιολόγηση αντικτύπου: Μέτρηση των μακροπρόθεσμων επιδράσεων

- Η αξιολόγηση αντικτύπου επικεντρώνεται στην ανάλυση των μακροπρόθεσμων επιδράσεων του έργου. Στην περίπτωση αυτή, ο κύριος στόχος της είναι να διαπιστωθεί αν η εκπαίδευση εκπαιδευτών είχε θετικές επιδράσεις όχι μόνο στους ίδιους τους εκπαιδευτές, αλλά και στους εκπαιδευμένους ενήλικες και στους εφήβους που λαμβάνουν υποστήριξη. Η αξιολόγηση αντικτύπου καθιστά δυνατή τη μέτρηση αλλαγών στις ικανότητες και στις στάσεις των εκπαιδευτών, στην αποτελεσματικότητα των σχέσεων μεταξύ ενηλίκων και νέων και, τελικά, στην ψυχοκοινωνική ευημερία και ανάπτυξη των ίδιων των νέων.

Αντίκτυπος στην ποιότητα της εκπαίδευσης των εκπαιδευτών

- Η αξιολόγηση αντικτύπου θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις βελτιώσεις στις ικανότητες των εκπαιδευτών. Σχετικοί δείκτες περιλαμβάνουν:
- **Βελτίωση των εκπαιδευτικών ικανοτήτων:** έχουν αποκτήσει οι εκπαιδευτές τις δεξιότητες που απαιτούνται για την εκπαίδευση ενηλίκων; Είναι σε θέση να μεταδίδουν

με σαφή και αποτελεσματικό τρόπο τις ικανότητες που απαιτούνται ώστε οι ενήλικες να εκπληρώνουν τον ρόλο τους;

- **Βελτίωση των σχεσιακών ικανοτήτων:** έχουν γίνει οι εκπαιδευτές αποτελεσματικότεροι στη διαχείριση των σχεσιακών δυναμικών με τους ενήλικες που εκπαιδεύονται, στην παροχή συναισθηματικής υποστήριξης και στη δημιουργία θετικού και συνεργατικού μαθησιακού περιβάλλοντος;
- **Συνολική ικανοποίηση των εκπαιδευτών:** ο αντίκτυπος της εκπαίδευσης στους εκπαιδευτές μπορεί να αξιολογηθεί μέσω ερευνών που μετρούν τη συνολική τους ικανοποίηση, την αίσθηση επίτευξης και το κίνητρό τους να συνεχίσουν τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Αντίκτυπος στην προετοιμασία των ενηλίκων

- Το εκπαιδευτικό έργο αποσκοπεί επίσης στη βελτίωση της προετοιμασίας των θετικών ενηλίκων. Σχετικοί δείκτες αντικτύπου περιλαμβάνουν:
- **Βελτίωση των ικανοτήτων των ενηλίκων:** είναι οι ενήλικες καλύτερα προετοιμασμένοι να διαχειρίζονται τις δυσκολίες που βιώνουν οι νέοι και να οικοδομούν θετικές και εποικοδομητικές σχέσεις μαζί τους;
- **Ικανοποίηση των ενηλίκων:** αισθάνονται οι ενήλικες μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση στον ρόλο τους και μεγαλύτερη ικανότητα να υποστηρίζουν τους εφήβους;
- **Αντίκτυπος στην ευημερία των νέων:** η κατάλληλη εκπαίδευση μπορεί να επηρεάσει θετικά την ψυχοκοινωνική ευημερία των νέων. Συνεπώς, είναι απαραίτητη η παρακολούθηση της βελτίωσης στις κοινωνικές δεξιότητες, στην αυτο-αποτελεσματικότητα και στην κοινωνική ένταξη των εφήβων.

8.4 Δείκτες επαλήθευσης: Μέτρηση της επιτυχίας του έργου

Οι δείκτες επαλήθευσης είναι συγκεκριμένα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας του έργου και για να διαπιστωθεί αν έχουν επιτευχθεί οι καθορισμένοι στόχοι. Οι δείκτες αυτοί παρέχουν απτά τεκμήρια για την αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων που υλοποιήθηκαν και επιτρέπουν τη μέτρηση της προόδου σε πραγματικό χρόνο.

Δείκτες που σχετίζονται με την εκπαίδευση των εκπαιδευτών

- **Αριθμός εκπαιδευτικών συνεδριών που ολοκληρώθηκαν:** πόσες εκπαιδευτικές συνεδρίες ολοκλήρωσαν οι εκπαιδευτές σε σύγκριση με τον αριθμό που είχε προγραμματιστεί στο πλαίσιο του προγράμματος;
- **Ικανότητες που αποκτήθηκαν από τους εκπαιδευτές:** ποσοστό εκπαιδευτών που αναφέρουν ότι απέκτησαν νέες ικανότητες και δεξιότητες σε σύγκριση με την έναρξη του προγράμματος.
- **Ικανοποίηση των εκπαιδευτών:** ποσοστό εκπαιδευτών που εκφράζουν ικανοποίηση από την ποιότητα της εκπαίδευσης που έλαβαν και τη μεθοδολογία που υιοθετήθηκε.

Δείκτες που σχετίζονται με την υποστήριξη των ενηλίκων

- **Συχνότητα συναντήσεων μεταξύ εκπαιδευτών και ενηλίκων:** πόσες συναντήσεις εποπτείας ή υποστήριξης πραγματοποιήσαν οι εκπαιδευτές με τους ενήλικες κατά τη διάρκεια του προγράμματος;

- **Ποιότητα της παρεχόμενης υποστήριξης:** ποσοστό ενηλίκων που αναφέρουν ότι αισθάνονται υποστηριζόμενοι από τους εκπαιδευτές στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που συνάντησαν κατά τον ρόλο τους ως μέντορες.

Δείκτες που σχετίζονται με τον αντίκτυπο στους νέους

- **Αυτό-αποτελεσματικότητα των νέων:** ποσοστό νέων που αναφέρουν ότι αισθάνονται περισσότερο ικανοί να εκτελούν τα καθήκοντα που τους ανατίθενται στο πλαίσιο του έργου χάρη στην υποστήριξη που έλαβαν από τους ενήλικες.
- **Κοινωνική συμμετοχή:** ποσοστό νέων που συμμετέχουν ενεργά σε κοινωνικές δραστηριότητες και παρουσιάζουν βελτίωση στις κοινωνικές τους αλληλεπιδράσεις.

9. Κρίσιμες καταστάσεις και τρόποι αντιμετώπισής τους

Η υποστήριξη ευάλωτων εφήβων και η εκπαίδευση «**θετικών ενηλίκων**» αποτελούν λεπτές και σύνθετες διαδικασίες. Είναι αναπόφευκτο να προκύψουν κρίσιμες καταστάσεις κατά την υλοποίηση του έργου. Το παρόν κεφάλαιο αποσκοπεί στη χαρτογράφηση πιθανών κινδύνων και στην παροχή κατάλληλων στρατηγικών στους εκπαιδευτές και στους διοργανωτές, ώστε να μπορούν να τους προλαμβάνουν και να τους διαχειρίζονται έγκαιρα.

9.1 Τύποι κινδύνων και κρίσιμων ζητημάτων

Χαμηλή συμμετοχή ή αποχώρηση: εμφανίζεται όταν οι ενήλικες που εκπαιδεύονται ή οι ανήλικοι που υποστηρίζονται χάνουν το κίνητρό τους, μειώνουν τη συμμετοχή τους στις συναντήσεις ή αποφασίζουν να αποχωρήσουν από το πρόγραμμα.

Σχισιακές συγκρούσεις: μπορεί να προκύψουν παρεξηγήσεις, ανεκπλήρωτες προσδοκίες ή πραγματικές εντάσεις τόσο μεταξύ του εκπαιδευτή και του εκπαιδευόμενου ενήλικα όσο και, ιδίως, μεταξύ του ενήλικα υποστήριξης και του νέου, συχνά λόγω των προηγούμενων τραυματικών εμπειριών των εφήβων.

Οργανωτικές δυσκολίες: περιλαμβάνουν υλικοτεχνικά προβλήματα, έλλειψη συντονισμού μεταξύ της οικογένειας υποστήριξης, της δομής φιλοξενίας και των κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και γραφειοκρατικούς περιορισμούς.

9.2 Στρατηγικές πρόληψης και διαχείρισης

Για τον περιορισμό αυτών των κινδύνων, το έργο υιοθετεί μια προληπτική προσέγγιση που βασίζεται στους ακόλουθους βασικούς πυλώνες:

- **Σαφής ορισμός ρόλων:** από την αρχή είναι απαραίτητο να καθορίζονται σαφή όρια, προσδιορίζοντας τι αναμένεται από τον θετικό ενήλικα και τι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητές του, αποφεύγοντας, για παράδειγμα, επικαλύψεις με τους ρόλους των εκπαιδευτικών ή των ψυχολόγων.
- **Συνεχής υποστήριξη και εποπτεία:** οι εκπαιδευτές/το προσωπικό του έργου πρέπει να παρέχουν τακτικές συνεδρίες εποπτείας, ατομικές ή ομαδικές, στους ενήλικες υποστήριξης, προσφέροντας χώρο για την επεξεργασία απογοητεύσεων, την αναπροσαρμογή προσδοκιών και την πρόληψη της επαγγελματικής εξουθένωσης των ενηλίκων.

- **Τεχνικές διαμεσολάβησης:** σε περίπτωση σύγκρουσης, ο εκπαιδευτής ή ο συντονιστής του έργου πρέπει να λειτουργεί ως ουδέτερος διαμεσολαβητής, διευκολύνοντας την επικοινωνία και βοηθώντας τα μέρη να ερμηνεύσουν την κατάσταση από μια εποικοδομητική οπτική.

9.3 Τεκμηρίωση και συνεχής μάθηση

Κάθε κρίσιμη κατάσταση που αντιμετωπίζεται πρέπει να τεκμηριώνεται προσεκτικά, σύμφωνα με τους κανόνες προστασίας της ιδιωτικότητας. Η καταγραφή των περιστατικών, των υποκείμενων αιτιών τους και των λύσεων που υιοθετήθηκαν αποτελεί ανεκτίμητο πόρο για το έργο. Επιτρέπει τη συνεχή επικαιροποίηση των κατευθυντήριων γραμμών, τη βελτίωση των μελλοντικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και την εδραίωση ενός συνόλου **βέλτιστων πρακτικών** διαθέσιμων στην εκπαιδευτική κοινότητα.

10. Διάδοση

Η διάδοση αποτελεί θεμελιώδη στρατηγική διαδικασία, ώστε να διασφαλιστεί ότι ο αντίκτυπος του έργου EURHOPE επεκτείνεται πέρα από τους άμεσους ωφελούμενους και καθίσταται κοινός πόρος. Το παρόν κεφάλαιο ορίζει τον τρόπο με τον οποίο τα αποτελέσματα, οι μεθοδολογίες και οι καλές πρακτικές του έργου θα επικοινωνηθούν προς το εξωτερικό κοινό.

10.1 Ομάδες-στόχοι της επικοινωνίας

Οι δραστηριότητες διάδοσης έχουν σχεδιαστεί ώστε να προσεγγίζουν διαφορετικά κοινά, με μηνύματα προσαρμοσμένα στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους:

- **Επαγγελματίες στον κοινωνικό και εκπαιδευτικό τομέα:** προσωπικό δομών φιλοξενίας, κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι και παιδαγωγοί, ώστε να γνωρίσουν και να υιοθετήσουν το μοντέλο σχεσιακής υποστήριξης.
- **Θεσμοί και υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής:** τοπικές αρχές, περιφερειακές διοικήσεις και υπουργεία, με στόχο την ενθάρρυνση της ένταξης προγραμμάτων σχεσιακής υποστήριξης στις δημόσιες πολιτικές και στα Τοπικά Κοινωνικά Σχέδια.
- **Τοπικές κοινότητες και πολίτες:** για την ευαισθητοποίηση του κοινού, την αμφισβήτηση στερεοτύπων σχετικά με **παιδιά και εφήβους που ζουν εκτός των οικογενειών τους** και την προσέλκυση μελλοντικών **θετικών ενηλίκων**.

10.2 Λειτουργικά εργαλεία και κανάλια επικοινωνίας

Για την προώθηση της ορατότητας και της δυνατότητας μεταφοράς των αποτελεσμάτων του έργου, θα χρησιμοποιηθούν πολλαπλά κανάλια επικοινωνίας:

- **Ψηφιακές πλατφόρμες και μέσα κοινωνικής δικτύωσης:** δημιουργία εκστρατειών ευαισθητοποίησης και προσβάσιμου ενημερωτικού υλικού.
- **Εκδηλώσεις:** διοργάνωση τελικής δημόσιας διάσκεψης, ανοιχτής στους ενδιαφερόμενους φορείς και στο ευρύ κοινό, για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων αντικτύπου του έργου.
- **Δημοσιεύσεις και εργαλειοθήκες:** διάδοση του παρόντος Εγχειριδίου, των εκθέσεων αξιολόγησης και των επιχειρησιακών εργαλειοθηκών, διαθέσιμων για δωρεάν λήψη.

10.3 Παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας της διάδοσης

Η αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων διάδοσης θα αξιολογείται συνεχώς μέσω συγκεκριμένων δεικτών, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού λήψεων υλικού, των δεικτών εμπλοκής στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (απήχηση και αλληλεπιδράσεις), του αριθμού συμμετεχόντων στις εκδηλώσεις και της ποιοτικής ανατροφοδότησης που θα συλλέγεται μέσω ερωτηματολογίων μετά τις εκδηλώσεις.

11. Βιωσιμότητα

Για να διασφαλιστεί ότι τα αποτελέσματα, τα εργαλεία και οι σχέσεις που δημιουργήθηκαν μέσω του έργου EURHOPE θα συνεχιστούν πέρα από τη λήξη της αρχικής περιόδου χρηματοδότησης, παράγοντας μακροπρόθεσμη διαρθρωτική αλλαγή, το πρώτο βήμα είναι:

- **Μεθοδολογική και οργανωτική βιωσιμότητα:** διασφάλιση μακροπρόθεσμης συνέχειας μέσω της ενσωμάτωσης των πρακτικών του έργου στην καθημερινή λειτουργία των εμπλεκόμενων οργανισμών. Οι εκπαιδευτικές μεθοδολογίες και τα πρωτόκολλα σχεσιακής υποστήριξης θα πρέπει να καθιερωθούν ως σταθερές πρακτικές στις δομές φιλοξενίας και στις κοινωνικές υπηρεσίες. Η ενίσχυση των ικανοτήτων των εκπαιδευτών και των επαγγελματιών (**Capacity Building**) διασφαλίζει ότι η τεχνογνωσία του έργου παραμένει στους συμμετέχοντες οργανισμούς.
- **Οικονομική βιωσιμότητα και δίκτυα συνεργασίας:** για να διασφαλιστεί η συνέχεια των δραστηριοτήτων σχεσιακής υποστήριξης, είναι απαραίτητο να:
 - ο **Δημιουργηθούν δίκτυα (Networking):** ενίσχυση των σχέσεων που δημιουργήθηκαν μεταξύ οργανώσεων του Τρίτου Τομέα, δημόσιων φορέων και κοινωνίας των πολιτών μέσω της επίσημης κατοχύρωσης συμφωνιών συνεργασίας·
 - ο **Εντοπιστούν πόροι:** εφαρμογή στρατηγικών άντλησης πόρων, αξιοποίηση νέων ευκαιριών χρηματοδότησης (τοπικών, εθνικών ή ευρωπαϊκών) και ενθάρρυνση της συγχρηματοδότησης από δημόσιες αρχές, τεκμηριώνοντας —μέσω της αξιολόγησης αντικτύπου— την προληπτική και οικονομικά αποδοτική αξία της σχεσιακής υποστήριξης σε σύγκριση με τις μακροπρόθεσμες συνέπειες του κοινωνικού αποκλεισμού των νέων.

11.1 Δυνατότητα αναπαραγωγής και μακροπρόθεσμος αντίκτυπος

Το έργο έχει σχεδιαστεί ώστε να είναι αρθρωτό και μεταβιβάσιμο. Η συνεχής χρήση του εκπαιδευτικού υλικού, σε συνδυασμό με τη διαθεσιμότητα ενός δικτύου έμπειρων εκπαιδευτών και ήδη εκπαιδευμένων **θετικών ενηλίκων** (οι οποίοι μπορούν και οι ίδιοι να γίνουν εκπαιδευτές άλλων ενηλίκων ή πρεσβευτές για νέους εθελοντές), θα διασφαλίσει ένα **πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα**. Με τον τρόπο αυτό, η κοινωνική καινοτομία που προωθεί το EURHOPE μπορεί να αναπαραχθεί σε άλλες περιοχές και σε άλλα πλαίσια φιλοξενίας, συμβάλλοντας ενεργά στην οικοδόμηση μιας πιο συμπεριληπτικής και συνεκτικής Ευρώπης.